NAŠ TEDNIK

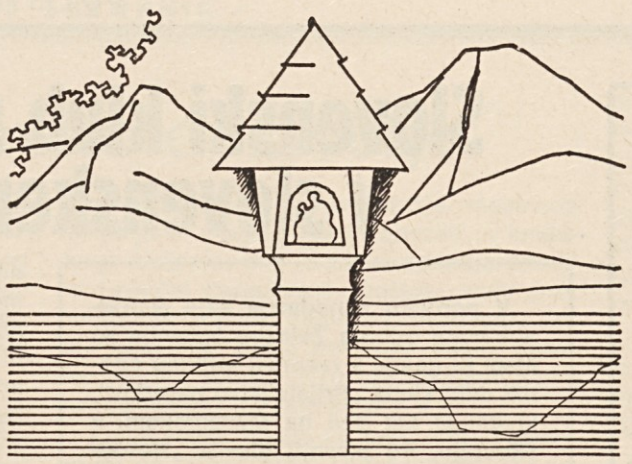

KULTURNO POLITIČNO GLASILO

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt P.b.b.

LETNIK XXVI / ŠTEVILKA 13 CELOVEC, DNE 28. MARCA 1974 CENA 2.50 ŠILINGA

UVODNIK

Kmečki punt 1974

Med avstrijskimi kmeti vre. Vre tokrat zaradi tega, ker na fronti zaslužkov za svoje delo, to je pri cenah za svoje pridelke ob padanju kupne moči šilinga čedalje bolj zaostajajo za zaslužki v drugih poklicih. Cene njihovih osebnih, zlasti pa gospodarskih potrebščin so v zadnjih mesecih močno narasle, veliko močneje kot pa s podražitvijo dizla in bencina ter nekaterih surovin za industrijsko proizvodnjo.

V kmetijski proizvodnji so se poleg dizla za pogon kmetijskih strojev posebno močno podražila krmila in gnojila, nakup in vzdrževanje kmetijskih strojev ter gradnja in vzdrževanje gospodarskih poslopij, medtem ko so cene klavne živine občutno padle in je cena mleka ostala na že takrat nezadovoljivi ravni začetka 1973. Kot tretje jih tarejo večajoče se težave pri izvozu živine in mlečnih izdelkov. To tem bolj, ko vidijo nevarnost, da spričo zadržanja Evropske gospodarske skupnosti na agrarnem trgu lahko pride do daljše prekinitve možnosti izvoza živine in govejega mesa.

Od teh okolnosti na mednarodnem trgu s kmetijskimi pridelki bosta prizadeti dve tretjini avstrijskih kmetov. Tretja tretjina se upravičeno boji liberalizacije trgovine s krompirjem, zelenjavo, sadjem in vinom, do katere bo v kratkem prišlo med Avstrijo in njenimi vzhodnoevropskimi sosedami.

V zaskrbljenosti kmetov, ki je razumljiva in upravičena — kar je pred kratkim poudaril tudi predsednik vlade Kreisky — se njihovo nezadovoljstvo zadnje dni spreminja v žolčnost. Pri tem je zanimivo, da izbruhi take žolčnosti niso toliko naperjeni proti socialistični vladi, kot pa proti kmečki organizaciji ÖVP, to je proti Bauernbundu. Člani in simpatizerji te zveze vodstvu na Dunaju očitajo, da njihovih koristi ne zastopa in da v vrstah ÖVP nasproti interesom Wirtschaftsbunda in interesom ÖAAB (Zveze delavcev in nameščencev) vse preveč popušča. Pravijo celo, da mora Bauernbund izstopiti iz sklopa ÖVP, drugače ne bo mogel več braniti koristi kmetov v industrijski družbi.

Povojna zgodovina in vloga Bauernbunda kaže, da so take zahteve preostalih članov in simpatizerjev prej tako močne organizacije upravičene. Leta 1945, ko se je ÖVP instalirala kot koordinacijski vrh političnih interesov njenih treh zvez, to je Bauernbunda, Wirtschaftsbunda in ÖAAB, je bil Bauernbund odločujoči faktor njene politike. To vlogo je vendar moral že po petih letih odstopiti Wirtschaftsbundu, združenju industrialcev. S padanjem števila kmečkega prebivalstva je bil v zadnjih desetih letih od ÖAAB z drugega mesta ÖVP porinjen na tretje mesto.

Njegova zgubljena veljava in vloga v stranki je pričela plahneti tudi v agrarni politiki, ko so leta 1970 socialisti prevzeli vladno krmilo. Njihova vlada je glede agrarnopolitičnih odločitev pričela konsultirati tudi ostala kmečka združenja, od katerih so se doslej na državni ravni etablirala: Zveza delovnih kmetov (SPÖ), Zveza svobodnjaških kmetov (FPÖ) in Splošna kmečka zveza (Allgemeiner Bauernverband).

Docela spremenjenih struktur svoje veljave in vloge vodstvo Bauernbunda doslej še ni vzelo na znanje. Namesto da bi bilo v svoji politiki prožnejše, se še naprej pridno pokorava direktivam ÖVP, kateri gre v tem času za to, da z glasovi kmetov obdrži letos svoje pozicije v deželni politiki na Nižjem Avstrijskem in na Salzburškem in da jeseni prihodnjega leta izboljša svoj položaj v avstrijskem parlamentu.

Zaradi tega je dobil Bauernbund nalogo »bega naprej«. Ta beg obstoja v obsežnem politično taktičnem programu, ki ga je vodstvo v zadnjih mesecih skovalo. Jedro tega programa je izigravanje vlade z zahtevami glede zvišanja cen žita in mleka, glede državnih regresov na ceno klavne živine in glede zvišanja državnega prispevka na ceno dizla in na ceno mineralnih gnojil. Do prvih resnih razgovorov z vlado je v teh vprašanjih prišlo začetkom februarja. Od tedaj naprej vrh Bauernbunda vsako stvarno rešitev naštetih vprašanj zavlačuje. Na drugi strani pa v svrho optike pripravlja med svojimi člani pismeno odločitev, če so za stavko pri dobavi mleka, za stavko pri nakupu potrebščin ali pa za druge oblike protestov proti vladi.

Ultimat Bauernbunda, ki ga je postavil vladi, poteče v četrtek prihodnjega tedna. Medtem je prišlo do ponovnega razgovora vlade z omenjenim agrarnim vrhom, se pravi s prej omenjenimi kmečkimi organizacijami o aktualnih vprašanjih točasne agrarne politike, ki smo jih uvodoma navedli. O teh vprašanjih bo sedaj v prvi vrsti razpravljala komisija socialnih partnerjev in iskala ustrezen kompromis. Kako se bo vendar zedinila, je v bistvu odvisno od tega, kaj bo na zahteve Zvezne kmetijske zbornice, ki jo obvlada Bauernbund ÖVP, odgovorila Zvezna gospodarska zbornica, ki jo obvlada Wirtschaftsbund ÖVP. Med njima že od nekdaj obstojajo permanentna nasprotstva, medtem ko avstrijska sindikalna zveza resničnim koristim kmetov skoraj nikoli ni nasprotovala.

Kmečki punt 1974 v Avstriji se torej utegne končati s puntom proti Bauernbundu. Avstrijski kmetje bodo po poti paritetične komisije v mejah danih možnosti dosegli upoštevanje svojih zahtev, Bauernbund pa bo moral spet zaviti svojo bojno zastavo, ker koraka v napačni smeri.

(bl)

WALDHEIM POZVAL IZRAEL IN SIRIJO K SPOŠTOVANJU PREMIRJA

Glavni tajnik OZN dr. Kurt Waldheim je pozval Sirijo in Izrael, naj dosledno spoštujeta premirje na Golanski planoti. Poziv je prebral predstavnik glavnega tajnika.

V svojem pozivu pravi dr. Waldheim, da je svetovna organizacija zelo zaskrbljena ob zaostritvi položaja, ki so ga bili priče v zadnjih dneh. Napoveduje tudi uvedbo preiskave o današnjih kršitvah, med katerimi sta bila ranjena častnika mirovnih sil OZN.

Napad na Jugoslavijo

O Italijanih se govori, da so zgubili doslej vse bitke na vojaškem polju, da pa so jih dobili na diplomatskem. Po prvi svetovni vojni so deloma nasitili svojo ozemeljsko nenasitnost. Dobili so célo Istro, Kvarnerske otoke, Zadar kot ladijsko oporišče, Tržaško, Goriško, Vipavsko, Posočje in večji del slovenskega Krasa. Radi bi bili hoteli imeti že takrat, da bi bil ves Jadran „mare nostro“ — naše, tj. italijansko morje. Sedeli so že v Zadru, a hoteli so imeti vsaj večji del Dalmacije.

Po napadu nacistov in fašistov na Jugoslavijo 1941, so se takorekoč uresničile dolgoletne sanje italijanskih imperialistov. Skoraj celotna jadranska obala je bila pod nadzorstvom črnosrajčnikov.

Po drugi svetovni vojni je sledila nekolikšna iztreznitev. Italijani so se bojevali na Hitlerjevi strani in ni pomagalo preveč, čeprav so se naposled vrgli na zavezniško stran. Pri mirovni pogodbi 1947 so zgubili nekaj ozemlja. Zgubili so Zadar, kvarnerske otoke, večji del Istre, Kras, Vipavsko, del Goriške, Posočje. Tržaško, Slovensko Primorje in del hrvaške Istre so Angloamerikanci združili v tako imenovano Svobodno tržaško ozemlje (STO). To ozemlje nikoli ni „funkcioniralo“, bili so trajni spori med Jugoslavijo in Italijo. Tako so leta 1954 sklenili londonski sporazum, po katerem je prišel Trst z ožjo okolico (cona A) pod Italijo, preostali del (cona B, slovenska Istra, z obalo in del hrvaške Istre) pa pod Jugoslavijo. **Italijani so takoj vključili Trst povsem v italijanske razmere, medtem ko nikoli niso priznali mednarodnopravno tudi jugoslovanske suverenosti nad nekdanjo cono B.**

Vsakih nekaj let je sledilo kako italijansko opozorilo, da se pač Italija ne more odpovedati zakonitim pravicam do nekdanje cone B (npr. zunanji minister Moro decembra 1970). Leta 1970 je Jugoslavija preložila zaradi Morovih izjav tudi obisk predsednika Tita v Rimu. Tito je šel v Italijo začetek 1971, potem ko je Moro nekoliko popravil svoje izjave. Leta 1972 je bilo precej italijanskih bodic, naperjenih proti jugoslovanski suverenosti nad nekdanjo cono B. **V glavnem so prihajale od neofašističnih krogov, pa tudi drugi revanšisti so izrabili vsako priložnost, da bi le opozorili svetovno in italijansko javnost, kako strahotno krivico trpi ubogi italijanski narod, ki niti ne more izvajati svoje suverenosti nad nekdanjo cono B. Povsem razumljivo je tudi, da so dobivali italijanski revanšisti podporo v krogih, ki jim je samostojna Jugoslavija trn v peti.**

Glavno bitko so seveda bojevali skrajni desničarskni krogi. (V tej zvezi bi bilo kar zanimivo in značilno, če bi kdo podrobneje raziskal pisanje avstrijskega časopisja o tem vprašanju, zlasti pa zdaj, po najnovejšem nesramnem italijanskem napadu na nedotakljivost Jugoslavije. Vsekakor bi se odprlo marsikaj, kar bi spravilo nekatere časopise in kroge pod primerne sence. Ravno ob trenutnem sporu.)

11. marca je sledila nova nota italijanske vlade. Povod so bili novi jugoslovanski obmejni kamni, z dodatnim napisom SRS. Italija najostreje protestira proti novim obmejnim kamnom in dodaja, da sodi cona B v območje italijanske suverenosti. Sledila je prav tako ostra jugoslovanska nota, v kateri Jugoslavija poudarja svoje načelo, da so meje urejene.

Ni se bilo namreč treba odpovedati coni B samo Italiji, tudi Jugoslavija se je morala odpovedati coni A s Trstom vred. In kdo bi tukaj štel vse žrtve, ki so padle za osvoboditev Trsta! Jasno je, da je glavna krivda na strani italijanske vlade.

Ker niso hoteli uradno priznati dejstev, so se zapletli v lastne zanke. Ustvarja se pač videz, kot bi hotela imeti Italija „za vsak primer“ nogo v vratih do suverenosti nad nekdanjo cono B. V Italiji pač delujejo organizacije — in to ob izdatni državni podpori — ki še zmeraj ali že spet vidijo vihrati italijansko zastavo nad celotno Istro z Reko vred, skratka, nad vsemi slovenskimi in hrvaškimi, torej jugoslovanskimi pokrajinami, ki so bile njega dni pod oblastjo Italijanov. Poleg italijanske zastave vidijo najbrž tudi znamenja fašizma.

Pa so se ti krogi močno ušteli. Namesto kolebanja je sledila italijanskemu napadu ostra potestna nota Jugoslavije. Po vsej Jugoslaviji so bile demonstracije proti italijanskemu vmešavanju in napadu na Jugoslavijo. Gotovo so se nekoliko prestrašili lastnega poguma nekateri ljudje v Italiji, ko so videli enotnost in odločnost vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti.

Celo ministrski predsednik Rumor je bil ves „presenečen“ ob „nerazumljivem ogorčenju“ Jugoslavije. Razni italijanski časopisi, ki redno hujskajo proti Jugoslaviji, se sprašujejo, zakaj da sploh tako ogorčenje v Jugoslaviji. Ko pa Italija ni napravila nič zlega in nič hudega Jugoslaviji. Samo opozorila je na svoje zakonite pravice do nekdanje cone B . . .

Po zadnjem napadu na Slovenijo in Jugoslavijo se je moralo tudi najbolj zabitim Italijanom zdaniti nekaj: Pot do italijanske suverenosti nad nekdanjo cono B in drugimi jugoslovanskimi kraji, ki bi jih radi razni italijanski revanšisti, pelje samo čez bojno polje.

Slovensko kulturno društvo v Celovcu vabi na veseloigro

Hodl de bodl

spisal A. E. Greidanus

v petek, 29. marca 1974, ob 8. uri zvečer v Kolpingovi dvorani

V PETEK, 29. MARCA 1974, OB 8. URI ZVEČER V KOLPINGOVI DVORANI

Gostuje slovensko prosvetno društvo „Rož“ iz Št. Jakoba

Prisrčno vabljeni!

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti o zaščiti Slovencev v Italiji

Glede pojma globalne zaščite Slovencev v Italiji vladajo med strankami Furlanije-Julijske krajine različna stališča. To se je pokazalo te dni na posebni seji občinskega sveta v Trstu. Tržaški župan Spaccini je pojasnil, da pojem globalne zaščite slovenske narodne skupnosti v Italiji ne pomeni pristajanje na okvirni zakon, ali na globalni paket, ker je enoten koncept o globalni zaščiti narodne skupnosti, obstajajo pa različni predlogi glede načina zakonske zaščite.

Svetovalec Slovenske skupnosti dr. DOLHAR je pričel svoj govor v slovenščini: **„Gospod župan, gospodje svetovalci ...“ in že ga je prekinil županov zvonček in ugotovitev, da mu po zakonu mora prepovedati govor v slovenščini.**

Dolhar je nadaljeval, da je župan izvršil svojo dolžnost, ko mu je prepovedal, da govori v slovenščini, ker je s tem izvajal italijanski zakon, pa čeprav ni nikjer izrecno rečeno, da je uradni jezik samo italijanski in to niti v enotnem besedilu zakona o občinah in pokrajinah niti v občinskem pravilniku. Tako prihajamo, do absurdnega položaja, ko je slovenski jezik prepovedan v občinskem svetu, občina pa po okolici razobeša tudi slovenske proglase, kar dela tudi vojaška oblast. V okoliških občinah se svobodno uporablja slovenščina v občinskih svetih in to menda na osnovi dekreta ZVU. Tako je nastal položaj, ko veljajo za državljane iste občine ali za državljane iste pokrajine, povsem različne pravice, manjše v središču mesta, večje v okolici.

Slovenci menijo, da je zakon o prepovedi slovenskega jezika protiustaven in je zaradi tega Dolhar pozval župana, da preda zapisnik seje sodišču, da se bo ugotovilo, če je v resnici in na kakšen način kršil zakon. V kolikor gre za kršitev zakona, ali drugih pravnih norm, se bo lahko tako prišlo do ustavnega sodišča in na ta način končno do ukinitve zakona, ki je v odkritem nasprotju z ustavo.

KAJ MENIJO O ZAŠČITI DRUGE STRANKE?

V zvezi globalne zaščite Slovencev v Italiji bi bilo zanimivo čuti še stališča drugih strank.

Socialistični svetovalec Kervin je dejal, da so socialisti mnenja, da je čas zrel, da se glede vprašanj slovenske manjšine najde ustrezno globalno rešitev, saj so delne nezadostne in je treba tudi nadoknaditi, ker manjšina dnevno izgublja zaradi vprašanj, ki so v odnosu do nje nerešena. Zato pa je potreben enoten zakon.

Komunistični svetovalec Spetič je poudaril, da razlike v gledanju na vprašanje globalne zaščite Slovencev ne smejo iti mimo jasnih načel republiške ustave, ki narekuje vsem organom republike (državi v zakonodajni in izvršni oblasti, deželam, pokrajinam, občinam in drugim javnim ustanovam) dolžnost, da zaščitijo narodne manjšine.

Svetovalec Trauner od liberalne stranke, je izhajal iz ustave in mednarodne izjave liberalne internacionale sprejete v Oxfordu o enakopravnosti vseh narodnostnih manjšin. Trauner je dejal, da so za globalno zaščito, vendar ne za paket ali okvirni zakon in to na področju pokrajine Trst in Gorica, kjer problem obstaja.

Nato je Rinaldi za krščansko demokracijo ugotovil, da gre za načelno stališče vseh strank ustavnega loka.

Glede globalne zaščite se je Rinaldi skliceval na pojasnilo župana in dodal, da bo prav to vprašanje v ospredju mednarodne konference o manjšinah, ki naj prispeva k dokončnemu razčiščenju stališč. (Kot je znano, bo ta od 27. do 31. maja 1974 v Trstu.)

Slovenski klub najaktivnejši v slovenskem Porabju

V poročilu z nedavne seje Narodnostnega odbora Železne županije so člani in gostje v razpravi kritično ocenili delo kluba „Prijateljstvo narodov“, ki deluje kot prvi na Madžarskem, v Köszegu. Po pisanju glasila „Narodnih novin“ lahko sklepamo, da je vodstvo kluba začelo z uresničevanjem zanimivih akcij. K temu je prispevala tudi „Domovinska ljudska fronta“ iz občin, v katerih živijo prebivalci slovenske, hrvaške in nemške narodnosti, saj se je skupaj z Narodnostnim odborom aktivno zavzela za poživitev dela v klubu. O tem piše v Delu Ernest Ružič. (Op. ured.)

„Kaže, da se tudi v Porabju vedno bolj zanimajo za delo kluba „Prijateljstvo narodov“, oziroma, da so tudi Slovenci pripravljeni aktivno soustvarjati program skozi vse leto, ne pa zgolj za različne priložnosti oziroma za narodnostni dan. Tako so mladi iz Sakalovec in Dolnjega Senika, združeni v svoji mladinski organizaciji in družno z Madžari — pripravili bogat in pester program, ki je bil zelo dobro sprejet.

Nasploh lahko ugotovimo, da klub v Köszegu vzpodbudno vpliva na kulturno življenje slovenskega Porabja. Tako so se mladi zavzeto pripravili na obsežnejši nastop, ki je bil 21. marca. Pomembno pa je tudi, da večja aktivnost kluba vzpodbuja nekatere kulturne in politične delavce, ki bodo, kot kaže, pripravljeni sprejeti organizacijsko vlogo in usmerjati ter soustvarjati kulturno življenje. Ugotovitev, da se želje in hotenja manjšine in večinskega naroda prepletajo, je vsekakor pomembna in vzpodbudna, zlasti gledano vnaprej. **Sicer pa je to tudi nujnost, če želi večinski narod zagotoviti manjšini ohranjanje kulture in drugih narodnostnih elementov.** Pa tudi na nekaj povsem novega je pokazala ta kulturna aktivnost med Slovenci v Porabju, in sicer na nujnost, da bi tudi sami imeli klub, v katerem bi združevali svoja prizadevanja in rezultate svojega kulturnega snovanja. Tiha želja po tem sicer ni nova, saj tli že dalj časa, zlasti v tem smislu, da bi imel klub v Monoštru, ki predstavlja regionalno središče, in kjer bi bilo največ možnosti za to. Ne gre za vzporedno dejavnost — Slovenci bi v Köszegu še dalje z zadovoljstvom sodelovali — ampak za prostor, kjer bi se lahko predstavili s svojimi kulturnimi in zabavnimi programi in še s čem. Zahteva je upravičena tudi zategadelj, ker imajo Slovenci najmanj možnosti za kulturno življenje in delo. Vsak nastop, vsako sporočilo javnosti je sočasno tudi spodbuda za nove načrte.“

Televizijska oddaja o Slovencih v Italiji

Te dni je televizija v Kopru posvetila slovenski narodni skupnosti, živeči v Italiji, posebno oddajo. Oddaja, ki jo je pripravil Ivo Vajgl, je bila v italijanskem jeziku ter je bila namenjena v prvi vrsti Italijanom, prikaz o slovenski narodnostni skupnosti v Italiji je podal predsednik Slovenske kulturno-gospodarske zveze Boris Race. (Op. ured.)

V uvodnem delu oddaje, opremljenem z nekaj panoramskimi posnetki slovenskih krajev in dvojezičnih napisov, je dopisnik ugotovil, da je povojni razvoj utrdil prepričanje, da morejo etnične meje postati stičišča za medsebojno sporazumevanje in spoštovanje.

Nato je opisal pokrajine in občine, ki jih Slovenci naseljujejo v celoti ali delno in pri tem navedel, da zaradi asimilacije in raznarodovanja ni vedno lahko ugotoviti narodnostno pripadnost, da pa je Slovencev od 100 do 120.000.

Dejal je, da so vključeni v italijansko socialno in politično strukturo preko svojih izvoljenih zastopnikov, ki so lahko s pomočjo demokratičnih sil vplivali na rešitev mnogih vprašanj, mnoga pa so še odprta in zahtevajo ustrezne rešitve.

Boris Race je nato prikazal različno ravnanje s slovensko narodnostno skupnostjo v videmski, goriški in tržaški pokrajini **in pri tem poudaril, da Slovenci v videmski pokrajini, oziroma v Beneški Sloveniji, še danes ne uživajo pravice do pouka v materinščini. Omenil je prepoved celo pošolskega pouka v Brdu in Teru, s čimer so šolske oblasti potrdile, da nameravajo beneškim Slovencem še naprej odrekati elementarne pravice.** Za goriške Slovence je ugotovil, da je ne le v goriški, pač pa tudi v povsem slovenskih občinah uradni jezik samo italijanski in da so dvojezični napisi postavljeni le samovoljno. Za Slovence v tržaški pokrajini, ki bi morali uživati večje pravice zaradi Posebnega statuta londonskega sporazuma, pa je ugotovil, da so določila Posebnega statuta ostala skoraj v celoti neuresničena. **V dokaz je navedel predvsem dejstvo, da dvojezičnost ni izvedena in da Slovenci niso sorazmerno zastopani v javnih službah.** Posledice takega položaja so za slovensko narodnostno skupnost porazne, ker se skozi asimilacijo in emigracijo stalno krči. Mi Slovenci brez razlike, je dejal, zahtevamo, da se takemu stanju naredi konec in zahtevamo globalno zaščito za vse Slovence, tudi v videmski pokrajini, **v smislu že predloženih zakonskih osnutkov in paketa po vzoru tistega, ki ga imajo južnotirolski Nemci.**

Koroška stvarnost — v NAŠEM TEDNIKU

Kurdski boj za svobodo

Kurdi, indoevropski, Perzijcem soroden narod, spadajo med najstarejše narode sveta. V zgodovini se jim je pletla kajpak čudna usoda. Tako-rekoč nikoli niso imeli lastne države, skoraj zmeraj so bili podložniki in dobri vojaki tujih narodov.

Ko so po koncu prve svetovne vojne delili preostanke nekdanje turške države na Bližnjem vzhodu, so se znašli Kurdi med opeharjenci. Skupno s krščanskimi Armenci — Kurdi so pretežno mohamedanci — jih je doletela enaka usoda: Pri delitvi politične pečenke so jih pozabili. Angleži, ki so v glavnem odločali takrat tam spodaj, so gledali le na svoje interese, ščitili pa so tudi interese Turčije, ki je bila še nekaj let poprej bojni sovražnik, saj se je bojevala na strani cesarske Nemčije in Avstroogrske monarhije proti zaveznikom. Po prvi svetovni vojni so bili Kurdi razdeljeni kar na pet držav: na Irak, Sirijo, Turčijo, Sovjetsko zvezo in Iran. Turki jim po svoji stari praksi niso priznali in jim še danes nočejo priznati prav nobenih pravic. Za Turke veljajo tako Armenci kot Kurdi za vzhodnoturška gorska plemena; ta skrajno šovinistična miselnost je glavni vzrok, da narodne manjšine (razen nekaterih Grkov) v Turčiji nimajo nobenih pravic. Armenci imajo pa še madež krščanstva, ki utegne biti usoden prav zdaj, ko se v Turčiji močno prebuja islamski fanatizem.

Točno število Kurdov ni znano. Morda jih je sedem milijonov, morda celo okoli dvanajst. Najmanj jih je v Siriji. Najbolj bojeviti pa so iraški Kurdi. Voditelj kurdskih borcev za svobodo je general Mustafa Barzani, star nad sedemdeset let. Kurde tepe usoda, da spada njihovo ozemlje iz več razlogov med zanimiva področja: že sama lega je zanimiva iz vojaškopolitičnega vidika, vrhu tega pa se nahajajo v Kurdistanu bogati petrolejski vrelci. Seveda od tega bogastva Kurdi nimajo nič, iraška vlada niti noče priznati, da se nahajajo Mosul, Kirkuk, Sulejmanija na kurdskem ozemlju. V nečem Kurdi seveda že čutijo bogastvo, ki bruha na dan v Mosulu in okolici: v bombah, orožju in napalmu (sovjetske proizvodnje).

Po koncu druge svetovne vojne so imeli Kurdi za nekaj časa svojo državo. A takrat so jo uničili z angleško in ameriško pomočjo, ker je vladal v Iraku režim, naklonjen zahodnim silam. Takrat je Sovjetska zveza podpirala Kurde. Danes pa bo najbrž prav narobe. V Iraku vlada režim, naklonjen Sovjetski zvezi, ki ima seveda v tem koncu sveta svoje jasne interese (katera velika sila jih pa še ni imela). Kurdi dobivajo pomoč od Irancev in menda tudi od Izraelcev. To se pravi, da prihaja ta pomoč konec koncev iz Amerike.

Vsi dosedanji spopadi med Kurdi in Iračani so se končali več ali manj z zmagami Kurdov. Uradna iraška politika je potem pač ubrala staro hinavsko pot. Na eni strani je naglašala državno enotnost Iraka, bratstvo med Arabci in Kurdi, boj proti skupnemu sovražniku (s tem je najbrž mišljen »izraelski agresor«), na drugi strani pa pripravljala dokončni obračun s Kurdi (nekako približno tako kot »Endlösung«, organizacija bi bila pač nekoliko bolj pomanjkljiva).

Igra je bila kajpak tragikomična. Iz posameznih dejanj se takoj razvidi, kdaj so se čutili Arabci močne, kdaj slabe. Boji so trajali nekaj let, Kurdi so zaplenili precej orožja in uničili precej iraških vojnih enot. Iračani so bombardirali kurdske vasi (civilne cilje!) z napalmom, in nekega lepega dne je bilo premirje. Po zadnjem premirju so se domenili Kurdi in Iračani za večjo samostojnost, za avtonomijo Kurdistana. Kurdi so se odpovedali svojemu dolgoletnemu cilju, svobodni kurdski državi. Iračani so videli v tej potezi znake slabosti na nasprotnikovi strani in iz nekdaj tako lepih potez pa obljub se je skotilo nekaj docela drugega. Iraška vlada je kratkomalo, odredila neko avtonomijo kurdskega ozemlja. Seveda brez soglašanja Kurdov, ki so videli, kaj se plete. V odredbi o avtonomiji kurdskega ozemlja skoraj ni bilo nič avtonomije. Predvsem pa to »avtonomno« ozemlje ni obsegalo najbolj bogatih predelov Kurdistana, petrolejskih vrelcev okoli Mosula in Kirkuka.

Bilo je torej čisto jasno. Arabski šovinizem je bil znova ovira pametni in pravični rešitvi tega perečega vprašanja. Medtem so že izbruhnili hudi boji in menda so Iračani že utrpeli nekaj krvavih in bolečih porazov. Drugače si ne bi mogli razlagati novic o pripravah za nove pogovore med Kurdi in Arabci. Pa tudi visoki sovjetski častniki so se baje mudili te dni v Iraku. Zgolj o vremenu se gotovo niso pogovarjali.

Prav zločinska pa je ob vsem tem vloga OZN in drugih mednarodnih forumov. Tu se pač jasno vidi, kaka »politična morala« pesti nekatere ugledne politike, namreč morala petroleja in denarnih poslov. Da Arabci morijo črnce v Sudanu, se nič ne sliši. Da zatirajo Berbere v Severni Afriki, se nič ne sliši. Da Arabci požigajo z napalmom kurdska naselja — se prav tako nesliši nič. Prav tako molčijo o tem, da razni teroristi morijo na olimpijskih igrah, na letališčih in drugod. Ko pa Izraelci razstrelijo nekaj hiš, skrivališč teroristov, pa je tak vik in krik in takoj je ogenj v strehi.

Dalekosežnosti posledic teh bojev niti ni moč preceniti. Za Arabce je gotovo neprijetno, če se je stari izraelski in novi iranski bojni fronti pridružila še stara kurdska.

To pomeni vsekakor občutno oslabitev arabskih sil proti »izraelskemu agresorju«, in to zdaj, ko se je izkazalo, da je arabska enotnost močna prav tako kot papir dolarskih bankovcev.

Film „Cvetje v jeseni" - čudovito doživetje

V prepolnem Volkskinu v Celovcu smo po prizadevanju Slovenske prosvetne zveze videli v četrtek, 21. marca, Klopčičev film „Cvetje v jeseni".

Pred predstavo je predsednik Slovenske prosvetne zveze Hanzi Weiss pozdravil občinstvo, častne goste in nekaj navzočih ustvarjalcev in umetnikov, ki so sodelovali v filmu. Hanzi Weiss je dejal, da je vesel, ker je uspelo organizatorju dobiti na Koroško tako odlično filmsko delo „Cvetje v jeseni". **„Ob tej priliki bi rad povedal dejstvo, da je pri nas le v omejenih prilikah možno gledati slovensko televizijo. Prav zaradi tega se že leta trudimo, da bi doblii na dvojezičnem ozemlju tudi slovensko televizijo. Če je bilo to možno za Slovence v Italiji, zakaj ne bi bilo to mogoče tudi za koroške Slovence? V zahvalo za tako sijajen obisk pa vam zagotavljam, da se bomo potrudili, da bomo še v prihodnje poskrbeli za slovenske filme,"** je ob koncu povedal Hanzi Weiss.

Nato je spregovoril nekaj besed ustvarjalec filma „Cvetje v jeseni" Matjaž Klopčič.

Gre za televizijsko, tridelno, barvno verzijo filma, ki je nastal kot televizijska nadaljevanka po scenariju, ki ga je Mitja Mejak pripravil po Tavčarjevi noveli „Cvetje v jeseni" (Ljubljanski Zvon 1917). Šele potem (po velikem uspehu televizijske verzije) so ga prenesli v skrajšani dveurni verziji na 35 mm filmski trak.

Tavčarjeva novela, po kateri je nastal film, ki je poleg številnih televizijskih nagrad dobil na festivalu v Pulju **zlato areno** za režijo, **srebrno areno** za žensko vlogo in **zlato areno** za scenografijo ter na Niških dnevih prvo nagrado za glavno žensko vlogo, šteje med najlepše, kar je napisal slovenski pisatelj Ivan Tavčar.

VSEBINA FILMA:

Novela ima nekatere avtobiografske poteze. Vse to je ohranjeno v filmu, ki pripoveduje o odvetniku srednjih let, ki se je naveličal mestnega življenja in vrveža in se je utrujen od dela po sodiščih in v odvetniški pisarni za nekaj tednov vrnil na oddih v svojo rodno gorsko vas. Življenje na kmetih ga je pritegnilo z vso silovitostjo, tembolj, ker je zaslutil v mladi Meti, hčerki svojega sorodnika, dekle, ob kateri bi lahko zaživel srečno ljubezen in uresničil zadovoljen zakon. Čeprav mu je razsoden premislek narekoval drugače, ni mogel proti svojemu srcu. Kupil je v vasi posestvo in se odpravil, da zaprosi Meto, naj mu postane žena. Mladenka, ki je bila sicer nekaj bolna na srcu, ni mogla preživeti sreče, po kateri je tudi ona sama hrepenela... Sedaj se vsako pozno jesen postarani odvetnik vrača s šopkom cvetja na njen grob...

Prepričan sem, da je film „Cvetje v jeseni" zagrabilo in prizadelo slehernega gledalca, zlasti iz dveh razlogov: po eni strani zaradi nedvomne lepote, popolnosti uresničenja, po drugi plati zaradi velike zvestobe Tavčarjevemu delu. Film, ki je nastal 1973 v sodelovanju filmskega podjetja Vesna film in RTV Ljubljana, zagotavlja razumevanje filma vsakemu gledalcu. Tavčar je namreč v svojem Cvetju kar se da poenostavil litarano dogajanje: okvirna zgodba zagotavlja pristop tudi najbolj nevajenim literarnega branja, razvrednotenje mestnega življenja in povzdigovanje prirode in kmečkega življenja; film je prava epopeja pristni in resnični ljubezenski zvestobi, celo preko groba, kmetovi zemlji in njegovemu delu. Tako nam bodo nekatere scene ostale še dolgo v spominu. Tu naj navedem samo sceno koscev ali žegnanjsko sceno.

Ko je Hanzi Weiss na koncu filma predstavil umetnike: Mitjo Mejaka (napisal scenarij), Urbana Kodra (pripravil glasbo), Nika Matulja (ustvaril sceno), Žara Tršarja (vodil snemanje), ustvarjalca filma, režiserja Matjaža Klopčiča in igralce ter igralke: Ivo Zupančičevo, Dara Ulago, Berta Sotlerja in Mileno Zupančičevo, se jim je zadovoljno občinstvo zahvalilo za čudovito in nepozabno doživetje z viharnimi aplavzi.

B. L.

Počastitev spomina Srečka Kosovela

OB 70-LETNICI PESNIKOVEGA ROJSTVA

Pretekli teden so se v Ljubljani na svečan način spomnili 70-letnice rojstva pesnika Srečka Kosovela. Na slavnostni tiskovni konferenci — priredili sta jo Državna založba Slovenije in Založništvo tržaškega tiska iz Trsta — so Ivan Bratko, dr. Anton Ocvirk in Kajetan Kovič predstavili zbirke »Zlati čoln« in 2. knjige Zbranega dela.

Ravnatelj Državne založbe Slovenije Ivan Bratko je med drugim dejal:

»18. marca 1904 se je rodil v Tomaju na Krasu slovenski pesnik Srečko Kosovel. Umrl je mlad, star dvaindvajset let. V tem kratkem življenju je ustvaril opus, s katerim je zaoral globoko brazdo v slovenski umetnosti. Generacije, ki so prihajale za njim, so se druga za drugo oplajale ob Kosovelovih pesmih in mislih. Šele zdaj, ko bo z zbranimi deli Srečka Kosovela pred nami razgrnjen ves opus, bo mogoče napraviti znanstveno sintezo o njegovem umetniškem pomenu. S Srečkom Kosovelom je povezano eno najintimnejših in najbolj dramatičnih poglavij v boju in v vzponu slovenskega naroda po smrti Ivana Cankarja. Srečko Kosovel ima posebno mesto v srcu in zavesti vsakogar izmed nas.

Naša založba se ga ob sedemdesetletnici njegovega rojstva spominja z dvema knjigama:

Z 2. knjigo Zbranega dela, z znanstveno edicijo v okviru Zbranih del slovenskih pesnikov in pisateljev ter popularno edicijo Kosovelovih pesmi ‚Zlati čoln'.«

Potem je spregovoril glavni urednik Zbranih del slovenskih pesnikov in pisateljev in urednik Kosovelovega zbranega dela prof. dr. Anton Ocvirk.

V daljšem eseju je dr. Ocvirk razložil nekatere bistvene elemente Kosovelovega umetniškega ustvarjanja in zlasti poudaril dvojnost Kosovelove izpovedi: čustveno in miselno izpovednost. Prav v njegovih Integralih je prisotna Kosovelova miselna izpovednost, ki še danes vznemirja in razdvaja bralca njegovega dela, čeprav se nam morda šele danes prav ta del Kosovelovega ustvarjanja zdi povsem logičen, razumljiv in moderen.

V nadaljevanju je Ocvirk opozoril razmeroma obsežen ustvarjalni Kosovelov opus, saj je v pičlih osmih ustvarjalnih letih napisal kakih

560 pesmi, ki štejejo 9000 verzov, vrhu tega pa je napisal še kakih

100 čustvenih skic, tako imenovanih pesmi v prozi in

85 daljših besedil z rahlimi epskimi orisi v ozadju.

Poudaril je, da se zdaj prvič objavljena Kosovelova proza tesno navezuje na njegovo poezijo in jo po svoje dopolnjuje.

Ponatis Kosovelove zbirke »Zlati čoln« pa je predstavil glavni urednik Državne založbe Slovenije, pesnik Kajetan Kovič, ki je povedal med drugim tudi tole:

»Knjiga ‚Zlati čoln', ki prihaja na knjižni trg ob sedemdesetletnici Kosovelovega rojstva, je skupna izdaja Založništva tržaškega tiska in Državne založbe Slovenije. Zbirka prinaša izbor Kosovelovih pesmi s spremno besedo profesorja Antona Ocvirka in z reprodukcijo pesnikovega portreta, ki ga je izdelal Božidar Jakac. Knjiga je, če izvzamemo opremo, ki jo je za našo izdajo pripravila Nadja Furlan, v celoti ponatis izdaje, ki jo je pred dvajsetimi leti, ob petdesetletnici pesnikovega rojstva, izdala založba Lipa v Kopru.«

Valentin Oman razstavlja na Dunaju

V galeriji dunajskega Umetniškega doma so te dni odprli veliko razstavo grafičnih del našega rojaka VALENTINA OMANA. Na gornji sliki vidimo mladega umetnika (drugi z desne). Spodnja slika: Občinstvo si z zanimanjem ogleduje, hkrati pa živahno debatira o Omanovih grafičnih listih v razstavnem prostoru galerije.

DOM V TINJAH vabi na

literarno srečanje slovenskih literatov na Koroškem

ki bo na cvetno nedeljo, 7. aprila 1974, ob 14.30

Na tem srečanju bosta g. Lev Detela in g. dr. Erik Prunč predavala o sodobni koroški slovenski literaturi in nekaterih najbistvenejših značilnostih.

Po predavanju bo pogovor pri okrogli mizi o koroški slovenski literaturi s slovenskimi koroškimi pesniki in pisatelji.

Diskusijo bo podčrtalo tudi branje nekaterih značilnih slovenskih koroških literarnih tekstov.

Več o podrobnem programu v naslednjem razpisu.

Rojaki prisrčno vabljeni!

Kratke kulturne

SOLŽENICIN V ŠVICI

Švicarska vlada je izgnanemu pisatelju Aleksandru Solženicinu, ki je iz Zahodne Nemčije prišel v Švico, izdala dovoljenje za neomejno bivanje v deželi brez vsakršnih pridržkov, izvzete so seveda izjave, ki bi mogle škodovati odnosom Švice do drugih držav.

ZLATI GLOBUSI 1974

Združenje ameriških filmskih kritikov vsako leto prehiti akademijo za filmsko umetnost in pred podelitvijo oskarjev razglasi dobitnike „Zlatega globusa". Glasovanje kritikov velikokrat napove tudi nagrajence z oskarji. Letos so kritiki razglasili za najboljši film leta 1973 „Vbod" režiserja Georga Roya Hila, za najboljšega televizijskega režiserja pa Josepha Sargenta za „Umor Marcus — Nelson". Kot kaže, Hill v začetku aprila v Santa Monici klub „Zlatemu globusu" ne bo stopil na zmagovalni oder, kajti javno mnenje pripisuje oskarja že vnaprej Williamu Friedkinu, avtorju „Izganjalca hudiča".

JUBILEJNA SEZONA „VINKA VODOPIVCA"

Primorski akademski zbor „Vinko Vodopivec", ki slavi v tej sezoni 20-letnico svoje ustanovitve, je imel po jubilejni proslavi v Ajdovščini koncerte še v Gorici, Cerknem in Idriji, v nedeljo pa je sodeloval na briški izdaji vsakoletne pevske revije „Primorska poje", sledil pa je še koncert v nedeljo, 24. marca, na Dobrovem, v Gorici pa bo 21. aprila.

LIKIJSKA PISAVA DEŠIFRIRANA?

Nedavno odkrita kamnita plošča, dolga 1,35 m, ki je bila 2000 let zakopana v nekem pomembnem najdbišču v Mali Aziji, bo morda pomagala razvozlati doslej nerazumljivo likijsko pisavo. Francoski arheologi primerjajo to ploščo z znano rozetsko ploščo, ki je omogočila dešifriranje staroegiptovskih hieroglifov. Na pravkar odkriti plošči je isto besedilo izpisano v likijskem, aramejskem in grškem jeziku. Ploščo so odkrili francoski arheologi pod vodstvom prof. Henrija Metzgerja iz Lyona. Likijski jezik je bil eden najpomembnejših antičnih jezikov v mediteranskem področju.

Za tiskovni sklad so darovali:

N. N., Ivolje	šil. 100.—
Janez Safran, Bilčovs	100.—
Franc Wernig, Kočuha	66.—
Johan Pirker, Podrožčica	50.—
Jožef Mikl, Svatne	50.—
Uršula Nagele, Št. Jakob	50.—
Jožef Sticker, Št. Peter pri Št. Jakobu	50.—
Uršula Kropfitsch, Velinja vas	50.—
G. Maks Mihor, Kotmara vas	50.—
Andrej Krušic, Novo selo	50.—
Mihael Zablatnik, Bilnjovs	40.—
Uršula Schaunig, Potok	40.—
Terezija Melcher, Leše	30.—
Florijan Krištof, Dragožiče	30.—
Katarina Ogris, Branča vas	30.—
Terezija Gröblacher, Trebinje	25.—
Rudolf Maierhofer, Podjerberk	25.—
Vera Marija Volk, Dunaj	20.—
Neimenovani, Št. Ožbolt	20.—
Mirko Janežič, Rute/Podgorje	20.—
Paula Ramusch, Podgorje	20.—
Jožef Krištof, Velika vas	20.—
Marija Böhm, Velika vas	20.—
Maks Kanzian, Loče/Št. Ilj	20.—
Neimenovani, Dješčice	20.—
Justina Kernjak, Št. Ilj	20.—
Peter Mečina, Gora	20.—
Franc Valentinič, Gora	20.—
Jožef Mečina, Gora	20.—
Gregor Reichman, Želuče	20.—
Neimenovani, Želuče	20.—
Neimenovana, Stranje	20.—
Albert Boštjančič, Branča vas	20.—
Jožef Boštjančič, Branča vas	20.—
Marija Adlassnig, Novo selo	20.—
Avguština Schellander, Čahorče	20.—
Neimenovani, Svatne	15.—
Janez Mikl, Svatne	13.—
Johan Inzko, Podgorje	10.—
Neimenovani, Št. Jakob	10.—
Marija Markowitz, Žopače	10.—
Marija Schöffmann, Št. Ilj	10.—
Marija Mischkulnig, Branča vas	10.—
Miha Kulnik,. Želuče	10.—
Neimenovana, Branča vas	10.—

VSEM DAROVALCEM ISKRENA HVALA!

Prijeten literarni večer SKD

Slovensko kulturno društvo v Celovcu nam je pretekli petek pripravilo v modri dvorani Doma glasbe lep literarni večer. Predsednik društva, ravnatelj Slovenske gimnazije dr. Pavle Zablatnik je uvodoma pozdravil v imenu celovškega Slovenskega kulturnega društva vse, ki so se odzvali vabilu, da bi se spomnili 125-letnice velikega pesniškega genija dr. Franceta Prešerna. Tako je pozdravil vidne osebnosti, med njimi g. prelata Aleša Zechnerja, dvornega svetnika dr. Joška Tischlerja, profesorje in dijaštvo Slovenskega zavoda. Poseben pozdrav pa je veljal sodelavkama: ge. Aniti Hudlovi in gdč. Milki Hartmanovi.

Dr. Pavle Zablatnik je pričel svoje predavanje takole:

»Knjiga je ena izmed najdragocenejših iznajdb človeškega duha, kajti v njej se vse do danes izraža neizčrpen vrelec duha, v njej je slej ko prej največja izobraževalna in vzgojna moč. Narod brez knjige bi bil narod brez višje kulture. Slovenci smo majhen narod, imamo pa močno kulturno tradicijo — zlasti odkar imamo tudi svojo knjigo, nas je ohranila in razvila kot narod. Od prvih slovenskih knjig iz 16. stoletja iz neusahljive volje malega naroda neprestano nastajajo knjige izpod peresa domačih piscev, pisateljev in pesnikov. Poleg njih pa polnijo naše knjižne police neštete knjige prevodne literature, se pravi knjige, ki nas v slovenskem prevodu seznanjajo z najznamenitejšimi deli svetovne literature. Slovenci smo lahko ponosni, da imamo kot majhen narod vsekakor kakih 30 knjižnih založb — med njimi 15 velikih, ki izdajajo vsako leto približno 2000 najrazličnejših knjig v skupni nakladi kakih 6 milijonov izvodov. Prav z ozirom na izdajo knjig velja za Slovence danes bolj kot kdaj poprej tale Cankarjeva beseda: »Slovenski narod je sicer ubog, toda njegova kultura je velika — tako velika, da se zdi bogatim sosedom nemogoča kakor prelepa krizantema v gumbnici raztrganega berača.«

Zavedati pa se moramo, da nam največja zaloga knjig ne more nič koristiti, če ne segamo po njej.

Zgodovina nas uči, da je bila pot do nastanka knjig zelo dolga in težavna. Človek je od nekdaj iskal sredstva za ohranjevanje in razširjanje govorjene besede. Ta prizadevanja so vodila do nastanka pisave. V Evropi so začeli uporabljati pisavo najprej narodi ob Sredozemskem morju (Egipčani, Asirci, Babilonci, Feničani idr.) že blizu 3000 let pred Kr. Od teh narodov, zlasti Feničanov, je prešla pisava na Grke in od njih pozneje na Rimljane, nato šele na druge evropske narode. Zapisovali so v začetku na kamen, na ploščice iz žgane gline, na voščene in kovinaste tablice, na živalske kože, iz katerih so začeli izdelovati pergament, pozneje na papir, ki ima svoj izvor v Egiptu iz rastline papiur (papiros), znan že nad 5000 let. Odkritje izdelave današnjega papirja pa dolgujemo Kitajcem v začetku 2. stol. po Kr. V Evropi so začeli izdelovati papir šele v 12. stoletju. Šele iznajdba pergamenta in pozneje cenejšega papirja je vodila do nastanka knjige. Pač pa so knjige bile pisane z roko, zelo drage in redke. Šele iznajdba knjigotiska (»črne umetnosti«), ki se je posrečila Johannu Gutenbergu v Mainzu okoli leta 1445, in ustanovitev prvih tiskarn, je odprla knjigi pot med širše plasti ljudstva.«

Predavatelj je nato v zgoščeni obliki podal prerez slovenske besede od začetka, to je od prvega slovenskega pisatelja **Primoža Trubarja** (1508—1586), do današnjih dni.

Vmes, med predavanjem, je štirikrat nastopila g. Anita Hudlova, ki je recitirala najprej dve Prešernovi pesmi: **Vrbo** in **Kaj pa je tebe treba bilo,** dve Gregorčičevi: **Nazaj v planinski raj** in **Pri morju,** dalje odlomek iz Župančičeve **Dume,** nazadnje pa je brala odlomek iz dela pisateljice Mihelič-Pucove **Igra o vetru.**

Dr. Zablatnik nato omenja kot posebno razveseljivo dejstvo, »da se v sodobnem literarnem obdobju vedno bolj vidno pojavljajo in uveljavljajo tudi pisatelji in pesniki našega slovenskega življa na Koroškem. Tu so nam znana imena starejših, kot so Milka Hartmanova, Metod Turnšek, Kristo Srienc, Valentin Polanšek, Janko Messner, med mlajšimi pa stopajo v ospredje zlasti mladjevci, kot so Florijan Lipusch, Erik Prunč, Karel Smolle, Gustav Janusch, Andrej Kokot, Anita Hudl, Stane Wakounig in drugi. S svojimi pesnitvami se pojavljajo še drugi, kakor npr. Mirko Isop v Družini in domu in drugod. Nekaj del naših koroških pesnikov in pisateljev je izšlo že v samostojnih knjigah. To so vsekakor razveseljivi pojavi našega kulturnega življenja.«

Predsednik SKD je potem predstavil pesnico **Milko Hartmanovo,** ki je brala iz svojih del tele pesmi: Božja beseda, Nemirni duh, Naš potni prt, Magnolija, Meglica beži, Zeleni Jurij, Moja kitara, Drag obisk, Senožet, Pri žetvi, Kralj orač, Vedno mladi, Stara dekla.

Milka Hartmanova je pesnica, ki zna na samo njej svojevrsten pesniški način upesniti naše koroško dejanje in nehanje ter bitje in žitje.

Svoje predavanje je dr. Pavle Zablatnik zaključil z željo, „da bi naš človek zmerom rad segal po dobri, lepi knjigi, ki bi ga naj bogatila in plemenitila. Naj ta naša knjiga, ta nepogrešljiva kulturna dobrina in vrednota, pride res v vsako našo vas, v zadnji kotiček, kjer biva slovenski človek!“

Za prijetno razvedrilo so na koncu literarnega večera poskrbeli člani Koroške dijaške zveze Slovenske gimnazije: Peter in Hanzi Milonig (Verglez in Nasenloch), Nadika Lampichler (Terezika), Jaka Lauseger (Blaznik), Roland Grilc (Ferjan), Florijan Jug (Perko), Albert Prutej (Zajec), Nac Domej (Markič), z dramsko sliko Frana Roša **„Največ sveta otrokom sliši slave“.**

Režijo je vodila Marta Rutarjeva. Igro so dijaki priredili za ta večer zaradi tega, da bi primerno počastili Prešernov jubilej. Stvaritev kaže na težave slovenstva v Prešernovi dobi. Če je kdo hotel več veljati, se je rajši izdajal za Nemca.

Nastope sodelujočih je poln avditorij nagrajeval s priznanjem — s toplimi aplavzi, ki je s tem hotel pokazati, da so bili poslušalci prav zadovoljni s predvajanjem njihovih točk, končni aplavz pa je bil namenjen v prvi vrsti mladim igralcem. B. L.

SPD ‚Edinost‘ v Štebnu spet zaživelo!

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ Šteben pri Pliberku, je eno izmed najmlajših slovenskih društev. Ustanovili so ga leta 1947. V tej dobi do leta 1952 je bilo zelo aktivno, morda eno najaktivnejših v našem kraju. V tem času je imelo društvo 17 lastnih prireditev, pretežno so bile igre in pa pevski nastopi, poleg teh so bila še tri gostovanja. Društvo je imelo svoj mešani pevski zbor, moški zbor, moški kvintet in orkester, s katerim so mnogokrat nastopili.

Snemali so tudi za radijske oddaje. 1952 je društvo priredilo šivalni tečaj. Ustanovilo je tudi svojo knjižnico, ki je štela čez 1000 knjig (to bomo združili s knjižnico Slovenskega kulturnega društva Globasnica). Ko so se zaradi poklicev izselili iz domačega kraja glavni funkcionarji in aktivisti, kot dr. Marko Dumpelnik in Albert Sadjak (sedanji globaški župan), je kulturna dejavnost popustila. — Od leta 1964 sta sodelovala moški pevski zbor na šestih koncertih, nastopil pa je še ob raznih drugih prilikah, mešani pevski zbor pa na enem koncertu. Moški zbor, ki je štel deset članov, se je razšel pred dvema letoma.

1969 in 1971 so nekateri igralci naštudirali tri igre za radijske oddaje. Igre je napisala Matilda Košutnik, ki je žal danes ni več med nami. Vse igre so podali v domačem, štebenjskem narečju, kar je poslušalcem zelo ugajalo.

Konec preteklega leta so ustanovili novi moški pevski zbor s 24 pevci, polovica pevcev je starih manj kot 25 let. Da bi na novo organizirali kulturno delo, smo sklicali 17. marca t. l. občni zbor našega društva. V svoji sredi smo pozdravili tudi predsednika KKZ Lovra Kaslja, ki je v svojem govoru med drugim dejal, da **je slovenska domača govorica podlaga za našo narodno zavest. Vsak, ki ceni svoje narečje in se ne sramuje slovenske besede, bo veliko prispeval k temu, da bo naša slovenska skupnost na Koroškem še obstala in rastla.**

Govorilo se je tudi, naj polagamo večjo pozornost naši mladini, predvsem tisti, ki zapušča šolo, **kajti naša dejavnost bo samo tedaj napredna, če bomo skrbeli za naraščaj.**

Izvoljen je bil tudi nov društveni odbor. Predsednik je ostal Janez Petjak, ki je obenem tudi vodja moškega pevskega zbora, podpredsednik je postal Jožef Pušnik, tajnik je Hanzej Writz, namestnik Hanzej Perč, blagajnik France Ambroš ml., njegov namestnik Hubert Dumpelnik, vsi iz Štebna

H. Writz

Slovensko kulturno društvo v Globasnici vabi staro in mlado na premiero satirično-zabavnega kabareta

Šel je popotnik skozi koroški vek

ali NA KOROŠKEM JE FLETNO, SE VELIKO ZGODI... TRALALA

Nastopata igralska skupina „oder 73“ iz Pliberka in zabavni ansambel Stanka Sadjaka „Bellamie's“ iz Šmihela.

Predstava bo v soboto, 30. marca 1974, ob 20. uri pri Šoštarju v Globasnici. Med drugim boste lahko videli živo topografsko tablo.

Vstop je prost! Izkupiček bo šel za gradnjo Kulturnega doma v Celovcu!

PROMOCIJA

HUBERT GREINER, doma iz Globasnice, je končal študij medicine na dunajski univerzi in promoviral za doktorja medicine v petek, 22. marca.

Iskreno čestitamo!

ŠKOCIJAN

V nedeljo, 31. marca, bo v Škocijanu proslava 100-letnice rojstva prof. dr. Udeta. Ob pol desetih (9.30) bo božja služba v farni cerkvi. Po sv. maši bodo v farnem domu izvencerkvene slovesnosti: oris življenja, dela in miselnosti tega slavnega moža-učenjaka. Pri sv. maši in v farni dvorani bo pel mešani pevski zbor „Danica“ iz Št. Vida v Podjuni. V mali dvorani pa bo istočasno razstava-dokumentacija iz življenja prof. dr. Udeta in dokumentacija iz farnega življenja.

Oglašujte v našem listu!

Romanje v Fatimo z letalom

od 11. do 14. maja 1974
Vodstvo: Dušnopastirski urad
Cena: 3.980.— šilingov

V tej ceni je vključeno: prevoz z omnibusom iz Celovca na letališče v Ljubljano-Brnik, prevoz z modernim letalom DC-9 tja in nazaj, vožnja z omnibusom iz Lizbone v Fatimo in nazaj, ogled Lizbone in njenih zgodovinskih in kulturnih znamenitosti, obisk in ogled znamenitega gotskega samostana v Batalho, hotelska oskrba v Fatimi, vse vstopnine in napitnine; duhovno in tehnično vodstvo ter vsi ostali stroški organizacije potovanja.

Cena je torej izredno nizka in je možna samo zato, ker računamo z veliko udeležbo. Prijavljenih je do sedaj 23 oseb. Sprejmemo pa jih 70.

Prosimo za čimprejšnje prijave! Porabite edinstveno priliko in se udeležite prvega velikega romanja slovenskih koroških vernikov v Fatimo z letalom!

Obiščite II. kulturni festival, ki bo od 1. do 5. maja v Globasnici!

Turistični seminar v Millstattu

Konec januarja je bil v Millstattu seminar za gostinstvo. Nad 300 udeležencev iz vseh krajev Avstrije je diskutiralo probleme turizma ter poslušalo domače in tuje strokovnjake. Ugotovili so, da minulo leto ni bilo slabše od prejšnjih. Vsekakor pa se je znižalo število gostov iz Berlina, tako da število nočitev ni naraslo tako kot prejšnja leta. Cene so se kljub padcu denarja in zvišanju udobja v gostinstvu zvišale le za 15 odst. oz. 7. odst, realne vrednosti, ter je zato govorenje in pisanje, da bi visoki prometni davek več škodoval gostinstvu, kot je dejanska podražitev, odveč. Poleg tega dokazujejo statistiki, da se število nočitev ne more enako dvigati, ter da je končno število gostov tudi omejeno. Vsekakor nudi Koroška idealne pogoje za dopust — za počitnice, ne samo poleti, ampak tudi pozimi. Svetujejo, da naj zavarujejo lepo Koroško proti razprodaji zemlje. Inozemci naj bi bili pri nas gosti in ne lastniki samo časovno zasedenih hiš.

Treba bo napraviti področja, kjer se z avtomobilom ne bo smelo voziti, torej cone za pešce tudi na podeželju. Vsak turistični kraj bi moral imeti ljudi, ki bi svetovali gostom, kako si napravijo v tistem kraju lep dopust, turistični svetovalci naj izpopolnijo prijaznost in gostoljubnost Koroščev. Misliti je treba na delitev krajev na bolj vesele in bolj mirne cone. Lepo bodočnost imajo predvsem počitniške hišice (bungalov), pa tudi privatne sobe in dopust na kmetih. Koroška, predvsem naš južni del, ima tako široko ponudbo, tako lepo izbiro krajev in načinov za lepe počitnice, da nas zavidajo znani turistični kraji.

Vendar tudi tu velja, ako bi delili na vrhu gore tisočake, in bi ljudje zato ne vedeli, bi ne dobili odjemalcev. Zato se mora delati tudi za lepe kraje reklama, ta pa naj ne bo v tem, da znajo tudi pri nas peti le nemške vojaške pesmi, temveč gost iz mesta išče pravo, naravno domačnost. Kulturni večeri mórajo biti, a ne nekaj prisiljenega; biti morajo domači, povezani morajo biti ne samo z običaji, ampak tudi z našo domačo pesmijo. Nesmisel je, v prospektih zatajiti, da živijo tu tudi Slovenci in potem najdejo gostje ljudi, katerih govorice ne poznajo. Južna Koroška nudi zlasti Nemcu in Nizozemcu zanimivosti inozemstva in vendar možnost se pogovoriti z vsakim deželanom.

Na mestu je tudi, da iščemo goste tudi v Avstriji sami, ter v Jugoslaviji, zlasti v krajih, ki so blizu ali daleč od naše meje. V Avstriji imamo kraje, kjer so gostje iz Jugoslavije važen dejavnik. Zakaj bi ne mogli biti tudi pri nas?

Reklama za pridobivanje gostov je raznovrstna. Najbolj učinkovita je tista od ust do ust. Ta pa je mogoča šele, ko je kraj že precej znan. Prospekti, ki jih deli država po turističnih uradih, so stiki za nove goste. Na kraj in na te urade opozarjajo inserati v časopisih; poleg tega plakati na železniških postajah, na poštnih uradih in drugih pripravnih mestih. Tudi radijska reklama je v gotovih krajih uspešna. Tudi mali oglasi v nadregionalnih časopisih, npr. v „Kronenzeitung", pripeljejo goste v naše hiše.

Zavedati se moramo, da so naši gosti večkrat ljudje, ki delajo 11 mesecev na leto v nezdravem ozračju in da je zanje dopust zdravstveno neobhodno potreben. Nekateri grejo na dopust, da nekaj doživijo, da spoznajo svet in ljudi — ti menjajo skoraj vsako leto kraj dopusta. Take ljudi nagovarjati, da bi zopet prišli, je škoda časa. Vsekakor so pa stalni gosti dobra reklama za neko podjetje.

Stalne goste moreš obdržati le tedaj, ako si jim dobro postregel. Zato je za ljudi, ki imajo opravka z gostom, potrebna posebna izobrazba, katero ti nudijo posebni tečaji gospodarske zbornice (WIFI), ter uradi za delo.

Glede cen je najbolje, da se ponudi le polovični penzion, ter da gost doplačuje na polni penzion ali sploh naroči le po jedilnem listu. Pri posebnih ponudbah, ki so izven sezone mogoče smiselne, moramo biti previdni. Morajo biti privlačne, napraviti moramo zato posebno reklamo, pri tem se lahko zgodi, da je bil ves uspeh le reklama, katero moramo plačati iz drugih dohodkov.

Fridko

Novo za Železno Kaplo

Občinstvu Železne Kaple in okolice sporočam, da bom 1. aprila 1974 odprl **podružnico trgovine s čevlji** v HADERLAPOVI hiši na Glavnem trgu številka 14—15 **v Železni Kapli.**

PREDNOST ZA VAS:
Če potrebujete čevlje, jih kupite pri strokovnjaku!
V strokovni trgovini s čevlji

HUDL

Dobrla vas — Železna Kapla

1. Velika izbira moških, ženskih in otroških čevljev ter gumijastih škornjev.
2. Popravila čevljev in reklamacije opravimo: TOČNO — PO ŽELJI — UGODNO IN STROKOVNO.
3. Za športna društva imamo na zalogi svetovnoznane nogometne čevlje „ADIDAS".

Pri nas boste videli najnovejšo modo čevljev. Pričakujemo Vas tudi v naši podružni TRGOVINI S ČEVLJI

H U D L v Železni Kapli.

Tudi Velikovec se vključuje v kulturno prebujanje

Kdor ima svoje oči odprte, je že zdavnaj opazil, da je letošnji „kulturni koledar" dokaj bogat. Po deželi gor in dol prirejajo, predvajajo, igrajo in se srečavajo. Marsikje znajo pripravljati izvrstne stvari, da je pravi kulturni užitek.

Kulturni dejavnosti navadno dodelimo mesto poleg poklica, službe in privatnih prizadevanj. Največkrat smo „zraven", ker smo željni razvedrila; tedaj smo kot poslušalci in gledalci kakor potrošniki. So pa med nami tudi taki, ki ustvarjajo, ki soustvarjajo.

Da je postal krog soustvarjalcev v zadnjih mesecih večji, dokazujejo poživitve kulturnega delovanja ravno v krajih, kjer se je slovenska kultura — kot je zgledalo — že ulegla k svojemu poslednjemu počitku. Včasih se pa le motimo. Prepogosto skrivamo svojo malodušnost za argumenti, češ da so okoliščine krive, in da je čas zdaj drugačen. Na primeru Velikovca pa spoznamo neupravičenost takega mišljenja.

Prosvetno društvo Velikovec

je prav ta mesec zaživelo, oficialno z ustanovnim občinm zborom, dne 10. marca. Mnogotere v velikovški okolici je namreč bolelo, kako slabo ta kraj oskrbujemo z domačo slovensko kulturo. Zasluge za ustanovitev samostojnega prosvetnega društva so si pridobile razne, lahko rečemo, vidne osebnosti. Kar so prej načrtovali, pripravljali, morejo zdaj izvajati v okviru funkcij, katere so jim na občnem zboru zbrani zaupali. Soglasno izvoljen odbor zdržuje vrsto znanih kulturno-političnih delavcev (Janez Kuchling, dr. P. Apovnik, Pavel Buch, dipl. jur. Warasch, Pavel Zippusch, sr. Gonzaga Kobentar, Agnes Warasch). Besede na pot pa mu je govoril univ. asistent dr. Erik Prunč kot zastopnik Krščanske kulturne zveze. Kar je pomniti, je le-ta kot „kulturni poslanec" in govornik par excellence pri občinstvu na vseh prireditvah nadvse priljubljen. To posebno zategadelj, ker vedno globoko jemlje iz kulturnega zaklada naroda in nas tako opozarja na velike vrednote narodnega izročila. V Velikovcu se je postavil v bran slovenskemu jeziku, saj je „dragocenost, ki jo hočemo in jo bomo ščitili. In ob tem vemo, da smo mi po duhovnem razvoju za eno stopnjo naprej kot tisti, ki nam hočejo to jemati."

Govornikove žlahtne besede so ustanovitelji društva z navdušenjem sprejeli, zadobijo vendar prav v krajih nad Dravo svoj velik pomen. Tu smo „ob robu", tu je cona odtujevanja, ponemčevanja in asimilacije, čeprav imamo opravka z občino, ki se imenuje „evropska".

Prva prireditev, posvečena naši besedi

Za nedeljski popoldan (24. marca) je vabilo velikovško društvo na svojo prvo prireditev in sicer na **literarni popoldan** — in ob tej priliki prevzelo knjige potujoče knjižnice.

Lepo popoldansko vreme nas je sicer vabilo na sprehod v naravo, kljub temu se nas je zbralo lepo število ljubiteljev slovenske knjige — v prostorih gospodinjske šole v Št. Rupertu, pridružile so se še gojenke tega zavoda. Ravnatelj Slovenske gimnazije v Celovcu, dr. Pavle Zablatnik, je v predavanju „Slovenska beseda v knjigi" podal prerez zgodovine slov. slovstva, od Trubarja do danes. Posamezne odstavke iz del pisateljev in pesnikov je brala ga. Anita Hudl, medtem ko je naša pesnica Milka Hartmanova recitirala iz svoje pesniške zbirke „Lipov cvet".

Več razvedrila v sicer bolj resen spored je prinesla skupina „Koroške dijaške zveze" z dramsko sliko Frana Roša „Največ sveta otrokom sliši Slave".

Ob koncu se je predsednik zahvalil vsem sodelujočim in pozval rojake iz velikovške okolice, naj se poslužujejo knjig iz potujoče knjižnice, ki bo začasno nastanjena v gospodinjski šoli — v skrbnem varstvu č. s. Gonzage Kobentar, knjižničarke društva. Pozneje bo knjižnica dobila svoj prostor v velikovški Posojilnici.

-Šm-

Slovensko kulturno društvo v Globasnici vabi na

POPOLDNE SLOV. FOLKLORE

v nedeljo, 7. aprila 1974, ob 20.00
v dvorani pri Šoštarju
v Globasnici.

Gostovali bodo učenci osnovne šole MATIJA VALJAVEC iz Preddvora na Gorenjskem.

K številni udeležbi vabi

društveni odbor.

Slovensko prosvetno društvo „Zarja" v Železni Kapli vabi na dramo Ivana Cankarja

H L A P C I

v nedeljo, 7. aprila 1974, ob 11.30
v farni dvorani v Železni Kapli.

Gostovali bodo igralci Prosvetnega društva z Jezerskega.

K številni udeležbi vabi odbor.

Slovensko prosvetno društvo „Vinko Poljanec" v Škocijanu vabi na dramo Ivana Cankarja

H L A P C I

v soboto, 6. aprila 1974, ob 20.00
v farni dvorani v Škocijanu.

Gostovali bodo igralci Prosvetnega društva z Jezerskega.

K številni udeležbi vabi odbor.

Farna mladina v Železni Kapli vabi na veseloigro A. E. Greidanusa

HODL DE BODL

v nedeljo, 31. marca 1974,
ob 20. uri, v farni dvorani
v Železni Kapli.

Gostuje: SPD „Rož" iz Št. Jakoba v Rožu.

Vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo „Bilka" v Bilčovsu vabi na

POPOLDNE SLOV. FOLKLORE

v nedeljo, 7. aprila 1974, ob 14.00
v dvorani pri Miklavžu v Bilčovsu.

Gostovali bodo učenci osnovne šole MATIJA VALJAVEC iz Preddvora na Gorenjskem.

K številni udeležbi vabi

društveni odbor.

Slovenski občinski odborniki v Št. Jakobu v Rožu vabijo na

ZBOR OBČANOV

v četrtek, 4. aprila 1974, ob 19.30
pri Antoniču na Reki.

Po poročilih bo skioptično predavanje o Lužiških Srbih, ki ga bosta imela dr. Pavel Apovnik in Hanzi Weiss.

Slovensko prosvetno društvo „Danica" vabi na igro

D O M E N

ki bo v nedeljo, 31. marca 1974,
ob 14.30 pri Voglu v Št. Primožu.

Gostuje Slovensko prosvetno društvo Radiše.

Prisrčno vabljeni!

Dom v Tinjah vabi na

II. TEČAJ ZA ŽIVLJENJE
ZA DEKLETA IN FANTE

od 18. leta naprej
„Življenje v dvoje"

Referenti: dr. Emil Smolnig, ga. Malka Feinig, ga. Marinka Inzko, g. dr. Franc Arnold, g. Silvester Mihelič, g. Jože Kopeinig.

Začetek: v petek, 29. 3. 1974, ob 18. uri
Zaključek: v nedeljo, 31. 3. 1974, ob 13. uri

Ob 100-letnici generala Maistra

29. marca 1874 se je rodil v Kamniku general in pesnik Rudolf Maister, katerega neminljiva zasluga je bila, da je Maribor ostal slovenski. V ljudsko šolo je hodil v Mengšu in Kranju. Tu je končal tudi nižjo gimnazijo, 5. in 6. razred pa je obiskoval v Ljubljani. Nato je odšel v vojaško kadetnico v Dunajsko Novo mesto, kjer je postal 1895 poročnik. Služboval je v Ljubljani, Celovcu, Brucku ob Litvi, Gradcu in Premyslu. Zaradi tuberkuloze je pozneje opravljal le lažjo vojaško službo, ki ni prihajala v poštev za fronto.

Svoje nacionalne zavednosti Rudolf Maister tudi v času svojega službovanja v avstrijski vojski ni prav nič skrival. Nemških prireditev se ni nikoli udeleževal, zato pa je bil pogosto v slovenski družbi bodisi v Celju ali v Mariboru. Tu je zlasti rad zahajal v narodni dom, kjer se je sestajal s svojimi somišljeniki in kjer je na predvečer 23. novembra slovenske častnike tudi seznanil z nameravanim udarom zoper Schutzwehr. Zaradi druženja s Slovenci je kajpak pogosto prihajal v spore z nemškimi častniki in vojaškimi oblastmi, bil je zapostavljan in preganjan. Med vojno se je moral pred divizijskim sodiščem v Gradcu zagovarjati zaradi sabotaže, reševanja slovenskih vojakov pred fronto, očitali so mu srbofilstvo, zaradi pomanjkanja dokazov pa je bil oproščen. Kmalu je prišel v Maribor, kjer je dve leti kasneje opravil svojo življenjsko nalogo. (Več bomo poročali v naslednji številki Našega tednika. — Op. ured.)

WALDHEIM POTUJE NA BLIŽNJI VZHOD

Iz kairskih obveščenih krogov prihaja vest, da namerava glavni tajnik OZN dr. Kurt Waldheim aprila potovati na Bližnji vzhod in da bo obiskal tudi Kairo. Če bo res prišel na obisk, je odvisno od tega, kako bodo potekala pogajanja o ločitvi sirskih in izraelskih čet.

Izraelski obrambni minister Dajan je izjavil, da je moč doseči mir na Bližnjem vzhodu le v etapah in da se tudi z Egiptom ne bodo pogovarjali o splošni rešitvi, če se s Sirijo ne bodo sporazumeli o ločitvi čet. Njegove besede: „Ni napredka z Egiptom, če ne bo storjen prvi korak s Sirijo."

Po ameriških vesteh se pogajanja v Golanu ne bodo začela pred 29. aprilom.

SAK premagal Zweikirchen z 4:2 (2:0)

V nedeljo, 24. marca, je Slovenski atletski klub odigral prvo tekmo in se hkrati prvič predstavil na domačem igrišču svojim pristašem. Ali je moštvo postalo močnejše od jesenske sezone, se ne more reči, ker ni nastopilo v najmočnejši postavi. Manjkala sta oba nova igralca Hočevar in Županc ter Mirko Wakounig. Hočevar in Županc nimata še dovoljenja od koroške nogometne zveze in upamo, da ga bosta kmalu dobila.

Lahko pa rečemo, da je moštvo iz Zweikirchna najbolj nedisciplinirano in nešportno moštvo, ki igra v tej ligi. Igralci Zweikirchna so bolj udarjali po nogah kot pa po žogi. Da so pa usmerjeni proti Slovenskemu atletskemu klubu, so prikazali, s tem da so zmerjali SAK igralce s „čuši" in „partizani" itd.

Igra se je začela zelo nervozno. Dolgo časa je trajalo, da je SAK prišel v vodstvo z 1:0 po zadetku Petra Waldhauserja. Kmalu nato je zadel Folti Waldhauser z krasnim strelom še enkrat gol pred polčasom.

Kar v začetku drugega polčasa je Ferra tretjič zatresel nasprotnikovo mrežo. Izgledalo je, da bo SAK visoko zmagal. Toda ravno v tem trenutku so postali igralci SAK lahkomiselni. In po dveh težkih napakah obrambe je moštvo iz Zweikirchna zadelo dva gola. Šele zdaj so se naši igralci zopet zbudili. Napad za napadom se je valil na nasprotnikov gol. Posledica tega je bila, da je Folti Waldhauser po lepi podaji Ferre četrtič premagal nasprotnikovega vratarja. To je pa bil tudi končni rezultat.

Igrali so: Janko Malle; Wošič, Hribar, Lampichler, Oraže; Peter Waldhauser, Wrolich (Janez Pandel), Marijan Pandel; Hanzi Wieser, Ferra, Folti Waldhauser.

Prihodnjo nedeljo pa igra SAK na tujem v Hörzendorfu. Upamo, da bodo pristaši zopet navijali naše moštvo.

Svetovno prvenstvo v hokeju na ledu

V četrtek, 21. marca, se je začelo v Ljubljani svetovno prvenstvo v hokeju na ledu skupine B. Prvenstvo se je začelo že predpoldne s tekmo Norveška proti Zvezni republiki Nemčiji. Svečano otvoritev pa so opravili zvečer pred tekmo Jugoslavija — Avstrija.

Otvoritvene slovesnosti so se udeležili mnogi predstavniki slovenskega političnega in družbenega življenja. Na led so naprej pritekli drsalci, ki so nosili živopisane zastave, nato pa je druga skupina prinesla pred častno tribuno zastave vseh držav udeleženk. Spregovoril je najprej predsednik organizacijskega odbora, nato predstavnik mednarodne hokejske zveze, za njim pa je pokrovitelj tega tekmovanja, podpredsednik predsedstva SFRJ Mitja Ribičič odprl prvenstvo.

Izidi prvega dne

Jugoslavija — Avstrija 10:3 (1:1, 2:1, 7:1)
Start za avstrijsko hokejsko reprezentanco je bil depremirajoč. Rezultat je morda previsok, saj so imeli povprečni Avstrijci še celo kopico lepih priložnosti, da uženejo jugoslovanskega vratarja Kneza.

ZRN — Norveška 7:4 (1:2, 5:1, 1:1)
ZDA — Japonska 7:4 (2:0, 0:2, 5:2)
Nizozemska — Romunija 7:5 (2:1, 3:2, 2:2)

Izidi drugega dne

Nizozemska hokejska reprezentanca je pripravila drugega dne novo presenečenje. Po zmagi prvega dne je drugega dne odpravila Norveško s 7:0 (4:0, 2:0, 1:0).

ZDA — Jugoslavija 5:0 (2:0, 2:0, 1:0)
Jugoslovanom ni uspelo, da bi odpravili močne Američane, ki so favoriti za 1. mesto.

Sobotne tekme

Romunija — Avstrija 10:1 (3:1, 1:0, 6:0)
Avstrija je tudi svojo drugo tekmo izgubila z dvoštevilčnim rezultatom, čeprav so naši pričakovali svojo prvo točko, a že po 34 minutah je bil sén mimo.

ZRN — Japonska 6:1 (1:0, 4:0, 1:1)

Tekme v nedeljo

Avstrija Zvezna Republika Nemčija 2:4 (0:1, 2:0, 0:3)
Po dveh težkih porazih so Avstrijci v tretji tekmi pokazali, da le nekaj znajo, saj so dve tretjini igre pokazali dobro zmogljivost. Vobče bi lahko rekli, da so avstrijski hokejisti nesrečno izgubili proti Zahodnim Nemcem.

Japonska — Nizozemska 8:5 (2:1, 2:2, 4:2)
Jugoslavija — Romunija 3:3 (0:1, 1:1, 2:1)
ZDA — Norveška 5:3 (2:1, 0:2, 3:0)

Igre v ponedeljek

ZDA — Nizozemska 7:4 (3:0, 4:2, 0:2)
Norveška — Jugoslavija 4:4

Darujte za tiskovni sklad!

Mladje 15

bo v nekaj dneh izšlo in bo prineslo zanimivo literarno in družbeno kritično gradivo s Koroškega. Objavljena bo nagrajena proza FLORJANA LIPUŠA ter poezija GUSTAVA JANUŠA in VALENTINA POLANŠKA.

S pesmimi sodelujejo še STANE WAKOUNIG, s prozo pa JANKO MESSNER in LEV DETELA. Dunajčan PETER ROSEI priobča v slovenskem prevodu Leva Detele geografsko prozo o koroški deželi ter njenih slovenskih in nemških ljudeh. O avtorju te proze piše Lev Detela, ki ocenjuje tudi Trstenjakovo antropološko teološko knjigo (izdal Dom prosvete v Tinjah, 1973). Prav tako bo natisnjena agitka Ekstremist Matija Gubec, ki so jo slovenski študenti lani igrali po koroških odrih.

PAVEL ZDOVC predstavlja novo, prav tako nagrajeno KATARINE STANISLAVE STURM-SCHNABL dialektološko študijo iz Gutsmanovega domačega kraja. VLADIMIR VREMEC razpravlja o izhodiščih in nalogah kulturnega delovanja pri zamejskih Slovencih. MILENA MERLAK se srečuje s sezonskimi delavci in njihovimi problemi.

Protestno pismo slovenskemu PEN-u zaradi češčenja avstrijskega predstavnika v slovenski prestolnici v času podrtih slovenskih tabel na Koroškem in odprto pismo v zvezi s koroškim pisateljskim društvom dokumentirata vprašljivo zadržanje nekaterih Slovencev.

Napovedi, bio- in bibliografski podatki sodelujočih, oteski in opiljki ter razpis mladinskih literarnih nagrad zaokrožijo skoraj 150 strani obsegajočo vigredno številko MLADJA.

Če ste že naročnik, vam bo številka dostavljena po pošti. Če še niste, pošljite spodnjo naročilnico na naš naslov: uredništvo in uprava MLADJA, A-9010 Celovec/Klagenfurt, pp/Postfach 307.

NAROČILNICA

ime in priimek: _____

naslov: _____

se naročam na MLADJE, revija za literaturo in kritiko, ki izhaja dvakrat letno, cena posamezne številke 30.— šil., za študente in dijake 20.— šil. Prosim, da mi jo pošiljate po pošti!

_____, dne _____
podpis

Postani član SAK-a!

BORIS PAHOR: **20**

Parnik trobi nji

Na tržaškem obrežju so takšna vabila na izlet v Miramar ali na ogled pristanišča nadležna vsiljivost, glasovi, ki dražijo zbrano sožitje morja in njegovih obiskovalcev, in čeprav se nasmehneš možaku, ki te je zaradi las in polti zamenjal z Nemko, bi ti bilo ljubše, če se ga drugič ne bi bilo treba izogibati, zato da se ne bi spet zmotil. Zdaj pa so ji ob Danilu in v neznanem kraju ti klici oznanilo o razburljivih dogodkih, obljuba nepričakovanih sprememb.

„A Barbana, signori!"

Danilo je izbiral čoln; prvi mu ni bil po misli, zato sta šla mimo.

„Una gita per innamorati" (izlet za zaljubljence), je rekel čolnar, ko sta se bližala.

Danilo se je nasmehnil in jo prijel pod pazduho.

„A poleg tega ima možak lepo vozilo," je rekel.

Sedla sta na premec, medtem ko je mož veslal stojé, na krmi. Iz tesnega pristanišča je ta čas odhajal šestmetrski kuter, kateremu je jadro še uvelo viselo ob jamboru, da si je fant v belih hlačah na krmi pomagal z vztrajnim pomikanjem krmilnega ročaja. Videla je, kako z Danilom odhajata izza valobranov ob starem svetilniku proti odprtemu morju.

Danilo pa je rekel: „Brban je otočič z božjepotno cerkvijo, a bolj ko Brban je zanimiva pot po laguni."

Kakor iz velike daljave se ji je vračal vtis, da je nekoč doma že slišala to ime. Saj res. Nunca Karlinca je imela navado, da je omenjala Mater božjo iz Brbana, kdo vé, kako je z njo, po tisti nesreči jo je videla v bolnišnici in potem samo še enkrat. Morala bo iti kakšno nedeljo na obisk, ji nesti malo kave. Nunca Karlinca je vneta za kavo.

„Ob ti nedeljski, letoviški vodi lagune se mi zdi, kakor da se zgodovina skozi stoletja ni premaknila," je rekel Danilo. „Nekoč se je gnal za našo zemljo Oglej, tam na drugem bregu, zdaj se je tega posla lotila rimska kraljevina, slovenskega človeka pa še ni konec."

„Zdaj se je šele začel puntati."

„Da. Menda smo zdaj nekoliko bolj prebujeni kakor za časa kneza Koclja." Gledal je čolnarja, kakor da proučuje smisel njegovih ritmičnih gibov rok in gornjega dela telesa. „A navsezadnje je vendar čudež, da nas ni hudič vzel, ko pa je naša zgodovina zmeraj ista od dneva, ko so Nemci zaprli nadškofa Metoda in spravili s sveta Koclja, do današnjih ječ in procesov."

„In do prisilnega bivanja tukaj prav nasproti Ogleju," je rekla. „Tako ima človek zmeraj pred sabo podobo svoje preteklosti."

Danilo je obrnil glavo in jo pogledal; vedela je, da ima njen obraz miren in resen izraz in da ni na njem niti sledu zadovoljstva, ker je našla način, da mu pové, da je poučena o gradeških prisilnih prebivalcih. Ni bil hoten ta stavek, ki ga je pravkar izrekla, prišel je sam po sebi, a zdaj ji je prav, da ga je naključje priklicalo na dan.

Danilo je spet gledal čolnarja.

„Presneto liričen je moral biti tisti naš prednik, ki mu je izbral za dom takšno pokrajino na prepihu," je suho rekel, kakor da je piker tudi zaradi njenih besed. „Presneto pesniški, naiven in nepolitičen dedec."

Tedaj se je čolnarjev obraz nad gibi prekrižajočih se rok bolj pazljivo osredotočil na njiju; bilo je, kakor da so Danilove besede veljale tudi njemu.

„Deutsch?" je vprašal.

Danilo se je nasmehnil.

„Nič slabega nisva storila človeštvu," je rekel.

„Cecoslovacchi?"

Zdaj je odkimala Ema, ker se je Danilo oziral po morju, kakor da mu igra preseda.

„You are English."

Odkimala je, a zdaj si je tudi ona želela, da bi se izpraševanje nehalo.

„Ungheresi?"

„Ne," je rekla. A čeprav se je pri tem potrudila, da bi se nasmehnila, je po njenem smehljaju čolnar umolknil, toliko bolj, ker je iz naglasa Danilovih besed sklepal, da ga je polomil s svojim pomanjkljivim znanjem.

„Kup jezikov za silo lomi," je rekel Danilo. „Samo ljudi z obale, ki ga dreza v nos, ne pozna!"

Hotela je reči, da revež ni kriv tega, če Slovenci prevzemajo po potrebi tak ali drugačen gospodarjev jezik; a pomislila je, da Danilo to prav dobro vé, da pa je vznevoljen, ker so možakova vprašanja pripela njun pogovor v klavrno ozračje. A tedaj se je čoln začel pomikati po ozkem kanalu med ilovnatima bregovoma in čutila je, da se vrača izletniško razpoloženje, ki ju je oddaljilo od Gradeža. Na desnem bregu je samevala lesena koča, zbita iz vegastih desk. Pokrivala jo je zgubana siva pločevina. Pred kočo so na kolih visele zapuščene, suhe mreže. Bilo je videti, da od zdavnaj na tihem razpadajo v toploti in s svojo nemo preperelostjo spominjajo na ranjkega ribiča.

„Kakor pokrajina na Daljnem vzhodu," je rekel Danilo.

„Kakor v filmu," je zamrmrala.

Z leve so prileteli gavrani, leteli nad kanalom in se začeli spuščati nad ilovico onkraj pozabljenih mrež. Ko da se preletavajo iz dolgočasja, ker vnaprej vejo, da se ozek pas kopnine ni v ničemer spremenil; a od lenobe razpetosti njihovih peruti prihaja zavest trpke osamelosti, ki je obsojena na negibnost.

„Nekak Robinzon najbrž živi tukaj," je rekel Danilo in njegov glas jo je priklical iz mučnega občutka. Kdo ve, po kakšni zvezi se je občutku osamelosti pridružila misel na njegov odhod; saj se je tudi prej na pesku zavedela, da je to omenil tisto popoldne s ploho in vetrom, a na pesku se ji je zazdelo, da je omenil takrat odhod skoraj samo kot pretvezo, kot izgovor, zdaj pa ji je ob pozabljenih mrežah in zdolgočasenem letenju črnih ptic prišlo do zavesti, da bo kmalu sama. Zato je bila podoba Robinzona zdaj nekaj bolj določnega, domačega, tako da ji je, kakor da sta z Danilom kljub misli na njegov odhod vendar še sošolca, ki ju razvnemajo avanturistični romani.

„Brban," je rekel Danilo, potem ko se je obrnil.

H. STEVENS:

Mali Eskim Riko

Iz pasjega kota je planil krik groze. V kot igluja — eskimske kolibe, zgrajene iz ledu — se je zavlekel pes. Nepremično je gledal v malega Eskima in žalostno zavijal.

„Mir, Malu!“ je vzkliknil deček.

V kolibi je ležala njegova mati, zvita v krzno. Njene oči so bile neprestano uprte v sina. Majhna brljivka je razširjala slabo in trepetajočo svetlobo. Deček je skrbno negoval izčrpano mater. Spregovorila je s tihim glasom:

„Riko, sin moj, preti nam smrt, smrt od lakote. Ko bo prlivka dogorela, bo ugasnilo tudi najino življenje.“

Otrok jo je nežno pogledal.

„Ne, ne, mati! Živela bova. Našla bova hrano.“

Suha lica so mu pordela od odločnosti. Mati ga je samo pogledala, a ni imela več toliko moči, da bi mu odgovorila. Pogreznila se je v težko dremavico. Pes Malu je znova začel zavijati.

Rikov oče je že davno odšel s sanmi, a se še ni vrnil. Materi in sinu so ostali samo štirje psi. Tri sta medtem že pojedla, sicer bi umrla od lakote. Četrtega se nista lotila, ker je bil tako dober in zvest. Gladoval je skupaj z Rikom in njegovo materjo. Nekaj časa je imel Riko še srečo na lovu, toda kmalu je zmanjkalo tudi divjačine.

Riko se je prebudil iz nemirnega sna. Pretegnil se je, oblekel krzneni plašč in vzel ostro harpuno — koščeno kopje. Velel je Malaju, naj gre z njim. Pes je vedel, da gresta lovit tune. Ako ulovita samo eno ribo, bodo rešeni.

Tik na robu arktičnega neba se je nejasno odražalo sonce. Veter je bril čez ledena polja in zasipal Rika s snežnim prahom; Malu je režal od mraza.

Od časa do časa je Riko hrabril psa. Vedel je, da je njegovo življenje odvisno od psa, ki mu mora pomagati pri lovu na tune. Neslišno sta hodila. Deček in pes sta vedela, da jima najmanjši šum lahko pokvari lov. Pod večer sta prišla do lovišča. Riko je previdno in počasi izvrtal luknjo v led. Skozi odprtino je previdno opazoval vodo. V rokah je držal harpuno. Minevale so dolge ure. Riko in Malu sta še vedno oprezovala. Na dečkovem licu se je odražal izraz napete pozornosti, pes je čepel pripravljen na skok! Nazadnje pa — krepak zamah in harpuna se je zarila v telo ribe. Pes je zacvilil in se vrgel v vodo. Kmalu je spet izplaval s tunom v zobeh.

Medtem ko se je pes otresal vode, ga je Riko božal po razkuštranem hrbtu. Hitro sta odšla nazaj proti kolibi. Pes je tekel pred dečkom. Deček se je ozrl. Samo nekaj korakov oddaljen je stal pred njim Nanuk, veliki beli medved. Lačna zver je gotovo zavohala vonj po ribi, sledila dečku in se sedaj pripravila za napad.

Rikove zenice so se razširile od strahu. Odprl je usta in hotel zaklicati na pomoč, a nobenega glasu ni mogel spraviti iz grla. Kolena so se mu zašibila. Tisti hip je pridrvel pes in besno lajal. Hotel je obraniti svojega malega gospodarja. Riko je vrgel medvedu ribo, misleč, da ju bo to rešilo. Res jo je medved požrl v kratkih trenutkih, toda že naslednjih hip je z udarcem šape podrl psa. Udaril ga je po glavi, da je bil na mestu mrtev. Kmalu ga je medved docela raztrgal.

Riko je padel v nezavest.

Ko se je spet osvestil, se je nad njim nagibal njegov oče in mu govoril:

„Srečo si imel, Riko! Če bi prišel samo hip pozneje, bi bil mrtev tudi ti. Ne boj se, kajti Nanuka ni več.“

Deček je obrnil glavo in pogledal. Nedaleč od njega je ležal beli medved, preboden s kopjem njegovega očeta. Nekoliko dalje je ležal razmrcvarjeni Malu.

„Ne skrbi!“ je nadaljeval oče. „Moja torba je polna hrane in še medveda bova odvlekla domov. Do spomladi bomo sedaj že vzdržali. Pojdiva . . .“

Tisti hip ni bilo malemu Riku prav nič do hrane. Bolečina mu je stiskala srce: Malu, njegov najzvestejši prijatelj, ni bil več živ. Žrtvoval se je za njegovo rešitev. Izraz na dečkovem licu se je spremenil v izraz žalosti. Riko je tiho zajokal.

Naaprilil ga je

Kmet Janko Kržišnik je pričakoval cevi, ki naj mu bi jih pripeljalo podjetje in jih pustilo pri vaškem gostilničarju. Ker je imel že odrasle otroke, je naročil sosedovim, naj vsak dan vprašajo gostilničarja, če so že pripeljali cevi, ker jih ni in ni hotelo biti.

Bilo je to že proti koncu marca. Prvega aprila pa je gostilničar Peter poklical Miho, najstarejšega Močnikovega fanta, ki se je vračal iz šole: »Jo bova danes zagodla Kržišniku, kaj?«

Porednemu fantu so se zasvetile oči. Peter mu je razložil načrt:

»Ustavi se pri Kržišniku in povej gospodarju, da so pripeljali cevi,« mu je naročil.

Miha je skoraj tekel, tako je bil vesel. Nekje na dnu srca pa se je oglašalo: »Ne delaš prav! Janko bo jezen, ker bo imel zastonj pot.« A za to se deček ni zanimal. Prihitel je h kmetu. Ni vedel, kaj bo rekel, ko bo vstopil.

Opazil ga je gospodar in vprašal fanta: »Kaj bi rad povedal?«

Ta je postal rdeč kot kuhan rak in je izjecljal: »Gostilničar je rekel, da so že pripeljali cevi.«

»Se vidi, da je tudi tebi všeč, da sem jih naposled le dočakal,« je kmet narobe razumel dečkovo rdečo barvo obraza. »Nič ne skrbi, še danes jih grem iskat. Hvala, ker si povedal!«

»Hvala, ker si povedal!« je Miha slišal sosedovo zahvalo. »Ko bi nikoli ne zinil kaj takega, bi mu bilo laže. Ah, saj je le gostilničar odgovoren. Jaz sem njegove misli samo prenesel,« se je izmotaval deček sam pri sebi. Bilo mu je žal, da se je zlagal.

Kmet Janko pa je veselo vpregel konja, sedel na voz in se odpeljal v eno uro oddaljeno vas. »Končno so se me le spomnili,« si je mislil. Konja je ustavil pred gostilno, se skobacal z voza in vstopil:

»Dober dan! Mi boš pokazal cevi in jih pomagal naložiti?« je vprašal gostilničarja.

»Ne morem,« se je ta izmotaval.

»Zakaj ne moreš?«

»Ker sem te naaprilil.«

»Kaaj?«

Obiskovalci so se zakrohotali, Janko pa je s povešenim pogledom poiskal prazno mizo in sedel. »Dva deci!« je rekel z močnim glasom. Gostilničarka je prišla k njemu: »Kakšnega želiš?«

»Črnega!« se je glasil kratek odgovor. »Lepa reč!« je mrmral sam s seboj in srkal črno vino. Ko je popil, je s hitrimi koraki odšel. Sedel je na voz in pognal konja proti domu. »Presneti mulec, kakšno mi je zagodel!« se je jezil na sosedovega Miha. »Kakšno barvo je imel! Mu že pokažem!«

V mraku je prišel domov. Ženi je povedal, kaj se mu je zgodilo. »Sosedu bom jih povedal!« je razlagal.

»Nikar! Samo do sovraštva lahko pride!« je žena prepričevala moža.

Janko se je uklonil njenim besedam. Sosedovega Miha pa je potem vseeno postrani gledal, ko je hodil mimo njegove hiše.

I. Š.

Prva pomlad

V kadunjah soteske,
pod senčnikom leske
ostanek snegá
kot teloha velik cvet
belo je, belo razpet
skozi moje oči
do srca.

Brsti, brsti
z muževnih vej
in v koprneči prsti
v te ure ogrete
poganjajo
kar naprej
in oznanjajo
vonje in cvete!

Kopna dobrava je tiha,
prozorno blesteča;
v medenih trenutkih,
v živih zasnutkih
v čar nove lepote kipeča.

V sončnem objemu nje
v strdenem strmenju
seli se sreča
v moje srce;
sred prvopomladnega čara
meni tako je nemara
v pričutu, v prisluhu —
kakor je božjemu Duhu
biló ob stvarjenju . . .

Bogdan Budnik

„Dobil sem vlogo, v kateri bom igral poročenega moža.“

„Za začetek je kar dobro. Boš že počasi dobil kakšno vlogo, v kateri boš smel govoriti.“

*

Neka ženska je pisala časopisu: „Moj mož je prinesel na srajci rdeče madeže. Trdi, da je to paradižnikov sok. Kaj naj storim?“

Uredništvo je odgovorilo: „Skušajte ugotoviti, kako je temu paradižniku ime!“

In čolnar je pokimal, zadovoljen, da je tokrat skoraj prodrl v njuno skrivnost; njegove oči so oživele in videti je bilo, da se bodo še bolj razgibale v domačnosti ozračja, ki se je zbudilo ob tem imenu.

Čoln se je bližal portiču, kjer so počivale kakor v kateremkoli drugem večjem portiču preproste ribiške barke, bele jadrnice in motorni čolni. Motorni čoln je pravkar odhajal, ves se je svetil od rumenega laka in od ploščenih medeninastih uhljev zdolž robov, na krmi pa mu je rahlo plapolala zastavica. Obrežje je bilo živo, a brez kopalk z ozkimi modrčki; vendar se ji je zdelo, da sredi nog, ki so se premikale pred njo, vidi tiste s čisto belo kožo iz drevoreda v Gradežu; in poiskala je navzgor po obrazu z naočniki in plešo nad naočniki. Prav tisti Nemec mora biti, in bo njegovi koži je imela spet isti neprijetni občutek, ki je povezan s podobo pujska, ko ga oparijo in ostrgajo, da je koža bela kakor vosek.

Da, vse kakor v kateremkoli drugem večjem portiču, samo da se tukaj ljudje premikajo negotovi, nekako kot v pričakovanju nečesa, kar jim je neznano, in hkrati, kakor da so v zadregi, ker ne vejo, če ni morebiti to že šlo mimo in oni tega niso opazili; a kljub negotovosti so videti praznično vznemirjeni in dobrohotno naklonjeni.

Danilo ji je dal roko, da je stopila na obrežje. Tisti trenutek jo je prešinilo, da imata že dolgo časa skupno življenje, da sta skoraj kakor mož in žena. Obenem jo je neznan kraj navdajal z rahlim nemirom. Čolnarji so spremljali njune korake z vabili za Gradež.

„Per Grado, signori, si parte per Grado.“

Obrežje se je belo svetilo, izrezano v sonce, gospe s širokimi slamniki so bile veliki metulji, ki izbirčno letajo iz kraja v kraj, ne da bi mogli doživeti pravo zadoščenje. Potem sta šli mimo dve dekleti, ki sta pravkar stopili na obrežje s tunere, in še preden sta slišala njune besede, je Danilo rekel: „To so naši.“

Ustavila sta se in način, kako jo je držal pod pazduho, je še poudarjal prisrčnost novega odkritja; imel je njeno dlan v svoji dlani, medtem ko je bil njegov laket pod njenim laktom. Čutila je njegov laket tesno ob svoji strani, kakor da je že del njenega telesa. Ob tem neznanem vznemirjenju se je najprej zdrznila, kakor da se je šele zdaj zavedala predaje, ki je ni bila sprejela, naslednji trenutek pa je na uporne valove leglo brezvetrje; čutila je, da se bojuje proti izgubi samostojnosti, čeprav si hkrati želi, da bi se njeno bitje izpolnilo.

Ob tuneri, ki je stala ob bregu drugačna od nedeljskih jadrnic, bolj delavna in trdna, a kljub klenosti vitka, je čutila, da jo, ker je z Danilom, spremljajo zmeraj naklonjeni predmeti.

Tedaj je stopil iz tunere visok ribič z odločnimi in samozavestnimi gibi. Ustavil se je, ko je videl, da ga Danilo opazuje.

„Menda se ne motim,“ je rekel. „Danilo, ne?“

„Te gledam in se sprašujem, ali si ali nisi,“ je rekel Danilo.

Potem sta se rokovala in nji se je zazdelo, da se ji je rodil smehljaj v kotičkih ust; bilo je, kakor da je priča srečnemu snidenju dveh bratov, ki ju je tok življenja vrgel na kopno daleč od doma.

„Ženske sva s Karlom pripeljala na božjo pot,“ je rekel Miro. „Kaj pa ti?“

Danilo jo je predstavil.

„Potem je vse jasno,“ je rekel Miro in se zasmejal. Koža njegovih lic je imela barvo in trpežnost usnja; ko se je smejal, je čokoladno usnje ostajalo gladko in svetlo.

„Koliko? Dve leti bo gotovo, kar nisi bil v Križu?“ je rekel.

Emo je posnela gruča, ki je šla mimo, in prepustila se je toku, da jo odpravlja stran. Naj se sama pomenita, je pomislila, obenem pa jo je nerazločno nagnjenje vodilo kakor veter odvezan čoln; bilo je, ko da se je nenadoma zbudilo že pozabljeno potepuštvo, ki se ji zdaj nepričakovano razodeva prijateljsko naklonjeno.

Pod drevjem so bile dolge, nepreplesknane mize, v vrsti, na levo in na desno, v ozadju je bil vhod v majhno svetišče. Na surovem belem lesu miz so zavitki povoščenega papirja z ostanki cvrtih sardel, zapuščeni papirji s skorjami sira, z nitkami pospravljenih kolesc mortadele in salame. Prazne steklenice piva so na sredi miz rjavi keglji, kipci iz žganega sladkorja, katerim je hudomušno tovarnar naredil premajhne glavice. Tu in tam sedijo ob teh čudnih kipcih žene in pišejo pozdrave na razglednice, pri tem pa premikajo roko počasi, kakor da rišejo podobo iz spomina, in držijo glavo daleč od mize, kakor drži mornar daleč od sebe časnik, ko ga bere. Skušala je povezati prazne steklenice in skorje sira s cerkvijo, ki je prazna in v kateri plapola svetloba številnih sveč; a čutila je, da je to ne odbija, čeprav ji je oddaljeno in tuje. Všeč so ji žene, ki ovlažijo znamko na jeziku, preden jo pritisnejo na gladko razglednico, potem pa tiščijo na nji ploščato dlan ali pa stisnejo zagorelo pest. Zdaj pa zdaj se napoti proti svetišču tudi gospa, ki si pokriva ramena s pisano ruto, a ob teh potnicah iz dirkalnih jadrnic so videti ribiške žene za mizo kakor resno vsakdanje življenje ob brezposelnem pohajkovanju.

Ustavila se je ob vhodu. Ni je mikalo, da bi vstopila, in spomnila se je tistega trenutka, ko se je iz spoštovanja do gospe Marije premagala, da ni odšla po sredi klečečih žen. A tukaj je zdaj svetišče prazno. Zato je razločno videti berglo, ki je pritrjena k steni, poplavo ploščatih srebrnih src, slike s čolni sredi spenjenih valov. Tesno ji je v prsih, ne more gledati tega, ker ima hkrati občutek krivice in ponižanja ob misli, da je človek lahko tako slaboten in ubog. A obenem se zaveda bližine ribiških žen, ki niso prav nič mehkužne in slabotne, in zdi se ji, da bi znala tudi ona častiti lepo in dobro boginjo, če bi ta ne imela okoli svojega oltarja bergel in pasov; ljudje bi jo poveličevali zaradi njene lepote, ne zaradi svojega iznakaženega telesa in mrtvoudnih nog. Vendar je presunljivo tovariško zatekanje ribiških žen k pomoči nevidne boginje, ko so možje na podivjanem morju. Vsaj tisti trenutek se jim zdi, da možu pomagajo, skoraj gotovost jih navda, da ne bo utonil. Ne mogla pa bi zdaj tukaj prositi zase in za Danila, posebno zanj, ki bo odšel kdove kam. Nikoli ni znala prositi, najmanj takrat, ko je bila potrebna pomoči. In prav gotovo je nekaj zgrešenega v tem, da so nekoč začeli učiti ljudi klečanja. Vendar čuti, da je tovariško razpoložena do žen za mizami, ker so tako krepke in resne.

(Dalje prihodnjič)

Celovec

NEDELJA, 31. 3.: 7.05 Duhovni nagovor — Po vaši želji. — PONEDELJEK, 1. 4.: 13.45 Informacije — Ciril Jalen: Opazujmo čebelje družine — Iz popotne torbe: Hongkong. — TOREK, 2. 4.: 9.30 Moteti. — 13.45 Informacije — Športni mozaik — Pogled nazaj. — SREDA, 3. 4.: 13.45 Informacije — Zborovska glasba — Cerkev in svet. — ČETRTEK, 4. 4.: 13.45 Informacije — Družinski magazin. — PETEK, 5. 4.: 13.45 Informacije — Mladina mladini. — SOBOTA, 6. 4.: 9.00 Radijski oglasi — Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

TV Avstrija

1. PROGRAM

NEDELJA, 31. marca: 15.45 Živordeči avtobus (13) — 16.15 Za otroke od 6. leta dalje: Wickie in močni možje — 16.40 Za otroke od 8. leta dalje: Ko bo vigred spet prišla — 17.00 Deželnozborske volitve v Salzburgu — 17.05 Zgodbe o Gustavu. Gustav, krotilec levov — 17.10 Za otroke od 11. leta dalje: Pustolovščina v Mavrični deželi — 17.35 Zgodbe o Gustavu: Gustav in kar je bistveno — 17.40 Za družino: Jadrati bi moral znati; jadralni kurz za začetnike — 17.55 Opičica Covo, lahko noč za najmlajše — 18.00 V nedeljo ob šestih. Doma je doma; nove domače zgodbe s Petrom Weckom — 18.30 Badgastein; mesto se predstavi — 19.30 Čas v sliki s poročili o deželnozborskih volitvah v Salzburgu in rezultati občinskih volitev na Tirolskem — 19.50 Šport — 20.10 Kristjan v času — 20.15 Medigra. Film o poročenem dirigentu-zvezdniku, ki se zaljubi v mlado novinarko — 22.05 Čas v sliki — nočna izdaja in šport.

PONEDELJEK, 1. aprila: 18.00 Znanje — aktualno — 18.25 Tutu, lahko noč za najmlajše — 18.30 Veselje s Charlijem: „Knežje hlače" — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 21.15 Ljudje na renču Shilu: Šest grobov — 21.50 Oddaja ORF — 21.25 Koktel Don Jaime — 22.35 Parodija Don Jaime — 22.40 Čas v sliki — nočna izdaja.

TOREK, 2. aprila: 18.00 Walter in Connie: Tečaj angleškega jezika — 18.25 Tutu, lahko noč za najmlajše — 18.30 Raji živali: „Mali svet na robu poti." — 19.00 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Svet knjige (49) — 21.00 Naš človek v Havani; film po istoimenskem satiričnem romanu po Grahamu Greenu — 22.45 Čas v sliki — nočna izdaja.

SREDA, 3. aprila: 10.00 Televizija v šoli: Instrumenti tehnike: merjenje zvoka — od 8. šolske stopnje — 10.30 Salzkammergut; od 5. šolske stopnje — 11.00 Program za delavce: Naš mož v Havani — 16.30 Za otroke od 6. leta dalje: April — april — 17.05 Za otroke od 11. leta dalje: Indijanska reka: „Reka" — 17.30 Za mladino od 14. leta dalje: Kaj lahko postanem? Poklici, ki raziskujejo in merijo — 18.00 Tečaj francoskega jezika — 18.25 Tutu, lahko noč za najmlajše — 18.30 Tri deklice in trije dečki: „Prosim, prav prijazno" — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Lepa duša, šaloigra Feliksa Saltena — 21.10 Prerezi — 22.10 Čas v sliki — nočna izdaja.

ČETRTEK, 4. aprila: 10.00 Televizija v šoli: Kaj lahko postanem? Kovač — 10.30 Najplemenitejši človekov čut je vid; od 10. šolske stopnje — 11.00 Tekmovanje v francoščini: Hennry de Montherland; od 4. učnega leta — 11.30 Prva pomoč: „Vroča nevarnost"; od 8. šolske stopnje — 12.00 Pošta; od 4. do 9. šolske stopnje — 18.00 Tečaj italijanskega jezika — 18.25 Tutu, lahko noč za najmlajše — 18.30 Šport — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Peter Alexander predstavi posebnosti — 21.45 Šolska reforma — prosim, čakajte... — 22.30 Čas v sliki — nočna izdaja.

PETEK, 5. aprila: 10.00 Televizija v šoli: Deset zapovedi IV. Čas za Boga; od 5. šolske stopnje — 10.30 Živordeči avtobus — 11.00 Program za delavce: Pest za tilnik — 18.00 Zeleni svet: Števila, dejstva, perspektive — 18.25 Titi, lahko noč za najmlajše — 18.30 Zaljubljen v čarovnico — 18.55 Oddaja Avstrijske sindikalne zveze — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Uradni spisi XY-nerešeni — 21.20 Politična dokumentacija — 22.20 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.25 Atila, hunski kralj. Pustolovski film o Atilovem pohodu na Rim — 23.55 Uradni spisi XY-nerešeni. Objave in reakcije.

SOBOTA, 6. aprila: 16.30 Za otroke od 5. leta dalje: Hišica — 16.55 Poklic — aktualno — 17.00 Za družino: Klub seniorjev — 18.00 Mnenja sem — 18.25 Otroški svet od A do Z, lahko noč za najmlajše — 18.30 Kultura — posebno — 18.55 Heinz Conrads v soboto zvečer — 19.20 ORF — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Ugrabitev Sabink; Franz in Pavel Schönthan — 22.20 Šport — 22.50 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.55 Mož z Velike reke.

2. PROGRAM

NEDELJA, 31. marca: 18.00 Tedenski magazin — 18.30 Obzorja — 19.15 MI 74 — 19.30 Čas v sliki s poročili o deželnozborskih volitvah v Salzburgu in rezultatih o občinskih volitvah na Tirolskem — 19.50 Kultura — posebno — 20.15 TV sosedi. Gost pri... Makedoncih — 21.55 Vprašanja kristjana.

PONEDELJEK, 1. aprila: 18.30 Živordeči avtobus — 19.00 Prva pomoč: Tekma s časom: Zastrupitev — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Jour fixe — 21.15 Iz delavnice filmske akademije: „Nagon", „Telefonska koča", „Če si mrtev, si pač mrtev" — 21.50 Ponovitve: Avstrija v sliki — 22.10 Čas v sliki in kultura.

TOREK, 2. aprila: 18.30 Francoščina — 19.00 Morska biologija — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Državni madžarski ljudski ansambel — 21.00 Svet in znanost — 21.45 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko — 22.05 Čas v sliki in kultura.

SREDA, 3. aprila: 18.30 Iz šolske televizije: Pošta — 19.00 Matematični kabinet — četrta dimenzija — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Pest v tilnik, zgodba nekdanjega boksarja, ki je zapleten v newyorškem pristanišču v temne posle — 21.55 Avstrija v sliki — 22.15 Čas v sliki in kultura.

ČETRTEK, 4. aprila: 18.30 Iz šolske televizije: Deset zapovedi (3). Kličem te po tvojem imenu — 19.00 Pustolovščina diamantov. Filmsko poročilo Helmuta Höningerja — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Ženske delajo filme: Elda Tattoli — 1972. Planet Venus — 22.00 Avstrija v sliki — 22.20 Čas v sliki in kultura — 22.50 Športni mozaik.

PETEK, 5. aprila: 18.30 Iz šolske televizije: To je Rim — 19.00 The Bellerest Story; angleščina za poslovne ljudi — 19.15 Učne tehnike za odrasle — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 Spotoma ob konec tedna — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Stoletnica prve uprizoritve „Netopirja", operete v treh dejanjah, tekst: C. Haffner in R. Genée, glasba: Johann Strauß — 22.35 Avstrija v sliki — 22.55 Čas v sliki in kultura.

SOBOTA, 6. aprila: 14.30 Svetovno prvenstvo v hokeju na ledu v Helsinkih: Poljska — Švedska — 16.50 Onedinova linija — 17.40 Vesoljska ladja Enterprise — 18.30 Mini-Max — 18.55 Glasbena poročila, nato igraj z nami na harmoniko — 19.30 Čas v sliki — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Naloga. Igra Hansa Krendelsbergerja — 21.30 Evrovizija iz Bringhtona: Song contest.

TV Ljubljana

NEDELJA, 31. 3.: 9.30 L. N. Tolstoj: Vojna in mir — 10.15 Kmetijska oddaja — 11.00 Mozaik — 11.05 Otroška matineja — 12.05 Poročila — Nedeljsko popoldne — 16.25 Košarka Zadar : Crvena zvezda — 18.00 Moda za vas — 18.00 Poročila — 18.15 Vlak, ki pelje v nebo — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Tedenski zunanjepolitični komentar — 20.30 3-2-1 — 20.40 A. Kovačič: V registraturi — 21.35 Športni pregled — 22.10 Horuk — 23.10 TV dnevnik.

PONEDELJEK, 1. 4.: 8.10 TV v šoli — 9.00 Angleščina — 9.30 TV v šoli — ponovitev — 14.10 TV v šoli — ponovitev —15.00 Angleščina — ponovitev — 16.45 Madžarski TV dnevnik — 17.45 Kljukec in Bimbo — 18.15 Obzornik — 18.30 Na daljnem severu — Arktični nomadi — 17.55 Mozaik — 19.00 Mladi za mlade — 19.30 Kaj hočemo — 19.45 Risanka — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Sodobna prehrana — 20.35 S. Grum: Josipina — 21.45 Kulturne diagonale — 22.15 TV dnevnik.

TOREK, 2. 4.: 8.10, 9.35, 10.05 TV v šoli — 14.10, 15.35 in 16.05 TV v šoli — ponovitev — 17.00 Šolska TV — 17.50 K. Čapek. Roparska pravljica — 18.05 Risanka — 18.10 Obzornik — 18.25 Naši zbori: Moški zbor Grafika — 18.55 Mozaik — 19.00 Prehrana dojenčkov — 19.20 Tišina, na vrsti je nemi film — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 3-2-1 — 20.35 Aktualna oddaja — 21.25 H. Fallada: Sam med volkovi — 22.10 TV dnevnik.

SREDA, 3. 4.: 9.55 VII. kongres ZK Slovenije — ... VII. kongres ZKS — 17.40 Beli kamen — 18.10 Obzornik — 18.25 Na sedmi stezi — 18.55 Mozaik — 19.00 Vaš šlager sezone — 19.20 Ne prezrite — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 3-2-1 — 20.35 Komu je potrebna Vaska — 21.35 VII. kongres ZKS — 22.20 TV dnevnik.

ČETRTEK, 4. 4.: 8.10 TV v šoli — 9.35 Francoščina — 14.30 Madžarski TVD — 16.40 Šolska TV — 17.00 VII. kongres ZKS — ... Šolska TV — 18.00 Obzornik — 18.10 Otroški film — 18.55 L. Bernstein vam predstavlja — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Kam in kako na oddih — 20.40 V. Zupan: Vest in pločevina — 21.20 VII. kongres ZKS — 22.05 TV dnevnik — 22.20 Poročilo s kongresa ZK Črne gore.

PETEK, 5. 4.: VII. kongres ZKS — ... VII. kongres ZKS — 17.45 Barvne risanke — 18.05 Obzornik — 18.20 Na srebrnih smučih — 18.50 Mozaik — 18.55 Prodor v živo materijo — 19.25 TV kažipot — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Tedenski gospodarski komentar — 20.30 3-2-1 — 20.40 Festivalu na pot — 21.00 To je bila pesem svetlega in vročega jedra — 21.30 VII. kongres ZKS — 22.15 TV dnevnik — 22.30 Poročilo s kongresa ZK Črne gore.

SOBOTA, 6. 4.: 10.00 Odhod Titove štafete — 11.00, 12.05 in 13.30 TV v šoli — 15.40 Nogomet Olimpija : Sloboda — 17.30 Narodna glasba — 18.00 Obzornik — 18.15 Dinozavri — 19.05 Moda za vas — 19.15 Gledališče v hiši — 19.45 Risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.20 Tedenski notranje politični komentar — 20.25 3-2-1 — 20.35 Cannon — 21.25 Barvna propagandna oddaja — 21.30 Brighton: Pesem evrovizije — 23.15 Poročilo s kongresa ZK Črne gore — 23.30 TV dnevnik.

Mogočna manifestacija koroških Slovencev v Mariboru

Skoraj tristo pevk in pevcev združenih pevskih zborov Krščanske kulturne zveze in Slovenske prosvetne zveze je nastopilo v soboto preteklega tedna v unionski dvorani v Mariboru. Vstopnic za prireditev že ob pol sedmih ni več bilo. Veliko poslušalcev se je moralo zadovoljiti s stojišči, nemalo jih je pa tudi bilo, ki so odšli zaradi pomanjkanja vstopnic razočarani domov. Prireditev je močno presegla obseg navadnega pevskega koncerta in si je zadobila le bolj značaj močne manifestacije koroških Slovencev. To dejstvo je prišlo predvsem do izraza v pozdravnih govorih zastopnikov KKZ, dr. Erika Prunča ter SPZ, dr. Francija Zwittra. Erik Prunč je poudaril potrebo po enotnemu kulturnemu prostoru Slovencev, ker se izraža na najbolj pristen način v enotnih nastopih koroških Slovencev doma in tudi po Sloveniji in Jugoslaviji. Omejil se pa v svojem govoru ni samo na kulturna dogajanja na Koroškem, marveč je orisal tudi trenutno stanje na Koroškem. Bujen aplavz je vzbudil predvsem z ugotovitvijo, da se koroški Slovenci ne bomo dali šteti in je v znak temu pokazal na celo vrsto zelo mladih pevk in pevcev na odru.

Pevce s Koroške je v imenu mariborskih občanov in kulturnih delavcev pozdravil mag. Vojko Ozim, predsednik kulturne skupnosti Maribor.

Maribor pa je bil že dopoldne docela v znamenju koncerta, kajti dospela je na obisk občinske skupščine delegacija Narodnega sveta koroških Slovencev ter Zveze slovenskih organziacij pod vodstvom njihovih predsednikov dr. Joška Tischlerja in dr. Francija Zwittra. V delegaciji so bili še Filip Warasch za Narodni svet in Hanzi Weiss za SPZ ter dr. Prunč za KKZ. Med gostitelji pa so bili Jože Hartman, predsednik komisije za manjšinska vprašanja pri SZDL v Ljubljani, podpredsednik občinske skupščine Maribor Vitja Rode ter drugi.

Med uradnim sprejemom ter večernim koncertom pa si je koroška delegacija ogledala sladkogorsko tovarno papirja, ki daje prebivalcem tik ob avstrijski meji možnost primerne zaposlitve v domačem kraju.

Hotel Korotan

išče

- domače sodelavce
- servirke
- sobarice
- kuhinjske pomočnice
- perice in hišnika

Lastna soba v večini s kopalnico. Plača po dogovoru.

Prijave: telefon 0 42 22 - 8 21 29 ali osebno v pisarni Posojilnice, Celovec (gostilna Bierjokl) od ponedeljka do petka od 8.—17. ure.

Rutar-Center

- V treh tednih bo Velika noč!
- Za obnovitev in olepšanje dóma
- nudi Rutar-center tapete, barve,
- čopiče, čistilna sredstva, zavese,
- stenske okrase (tudi križe), talne
- obloge, preproge.

Rutar-Center

A 9141 DOBRLA VAS — EBERNDORF

Telefon 0 42 36 - 381

DRUŠTVA, GOSTILNIČARJI, ŽENINI!

Če rabite muzikante za ples, ki igrajo in pojejo po želji v slovenskem in nemškem jeziku in po ugodni ceni, za kakršnokoli prireditev, se oglasite pri upravi našega lista (Lado), tel. 0 42 22 - 8 43 58.

AMERIŠKI SENAT NAKLONJEN SMRTNI KAZNI

S 53 glasovi proti 33 je ameriški senat odobril zakonski osnutek, ki predvideva ponovno uvedbo smrtne kazni v ameriškem zakoniku. Kot je znano je vrhovno sodišče pred časom razglasilo smrtno kazen za neustavno, ker so bila zakonska določila v tej zvezi zelo pomanjkljiva. Nov zakonski osnutek, o katerem bo moral razpravljati še predstavniški dom, skuša odpraviti vse pomanjkljivosti, na katerih je vrhovno sodišče osnovalo svojo razsodbo.

Po novem zakonu bodo lahko kaznovani s smrtjo izdajalci, vohuni in morilci, ne bo pa mogoče obsoditi na smrt fante izpod 18. leta starosti in ljudi, ki so imeli pri nekem zločinu postransko vlogo.

Naš tednik izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik", Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uprave 82-6-69. — Telefon uredništva in oglasnega oddelka 84-3-58. Naročnina znaša: mesečno 10.— šil., letno 100.— šil. Za Italijo 3400.— lir, za Nemčijo 24,— DM, za Francijo 30.— ffr., za Belgijo 300.— bfr., za Švico 25.— šfr., za Anglijo 3.— f. sterl., za Jugoslavijo 100.— N. din, za USA in ostale države 7.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce št. 2, 9065 Žrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.